

G H E N D T S C H E T Y D I N G H E N

Tweemaandelijks Kultureel Tijdschrift van de Heemkundige en Historische Kring Gent V.Z.W.

Redactie-adres : Sint-Lievensdoorgang 1, 9000 Gent

5de Jaargang, nr. 6

15 november 1976

Voorzitter : G. Hebbelynck
Onder-Voorzitter : H. Collumbien
Secretaris : R. Van Geluwe

Penningmeester : A. Verbeke
Ruildienst : Van Geluwe-Eggermont A., Maisstraat 235, Gent
Secretariaat : Maisstraat 235, Gent. Tel. 26 23 28

Postrekening : 000-105.04.73-60 - Heemkundige en Historische Kring Gent, Koggestraat 14, Gent
Lidgeld : 200 fr. per jaar

INHOUD	blz.
Gent in 1851	241
Het eerste dodelijk vliegtuigongeval in ons land	256
Het feest liep uit de hand	260
Hippoliet Van Peene	263
Tafke 't zandboerke	269
Wie puzzelt er mee ?	272
Den goeden ouden tijd	274
Bibliografie	275
Aanvullende ledenlijst	279
Inhoudstafel 1976	281

Verantwoordelijke uitgever : G. Hebbelynck, Voorhoutkaai 40, Gent
Elke auteur is alleen verantwoordelijk voor zijn bijdrage.

Uitgegeven met de steun van het Stadsbestuur van Gent en van het Provinciebestuur van Oost-Vlaanderen.

WAARDE LEDEN,

Met dit nummer eindigt de vijfde jaargang van ons tijdschrift. Een normale jaargang telt ongeveer 240 bladzijden; de huidige jaargang telt 288 bladzijden. Dit nummer bevat een personenregister op de vijf jaargangen. Einde volgend jaar volgt een trefwoordenregister en over twee jaar een plaatsnaamregister. Alzo zullen de lezers gemakkelijker ons tijdschrift kunnen raadplegen.

De lezers kunnen vaststellen, dat we onlangs het duizendste lid hebben ingeschreven. Aan dit lid werd het boek "Het Gent van Geo Langui" overhandigd. Natuurlijk hebben we in de loop van ons vijfjarig bestaan een aantal leden verloren. Einde vorig jaar hadden we 719 effectieve leden; het ledenaantal is thans aangegroeid tot 874, er is dus een winst van 155 leden. De Raad van Beheer meent hieruit te mogen besluiten, dat Ghendtsche Tydinghen aan een behoefte voldoet en een ruime belangstelling blijft genieten. We vermoeden, dat ons tijdschrift gelezen wordt door ongeveer 3500 personen en we zijn er zeker van, dat over enkele jaren een aantal lezers het zullen betreuren, dat ze geen abonnement op Ghendtsche Tydinghen hebben genomen.

Dit jaar wil de Raad van Beheer in de eerste plaats de talrijke medewerkers bedanken, die gedurende vijf jaar voor de nodige kopij hebben gezorgd. Dank zij hen kent Ghendtsche Tydinghen een groeiend succes. We weten, dat ze nog veel te vertellen hebben en we zijn ervan overtuigd, dat Ghendtsche Tydinghen verder op hun gewaardeerde en belangloze medewerking zal kunnen rekenen. Tevens dankt de Raad van Beheer al de leden alsook de Gentse pers voor hun warme belangstelling.

Voor de jaargang 1977 is de leeskaft reeds behoorlijk gevuld. We vermelden onder meer : de Gilde van Sint-Sebastiaan en de schouwburg van Gent, de Sint-Lievenspoort te Gent, de Gentse donkere putten, enkele biografieën, Gent van 1852 tot 1857, de wonderdokter Drieske Nijpers en enkele oude Gentse liedjes.

Niettegenstaande de nog altijd stijgende prijzen blijft het lidgeld voor 1977 onveranderd; dit is mogelijk door het ledenaantal. We zijn er van overtuigd, dat al de leden dit zullen waarderen.

Met dit nummer ontvangt U een formulier, dat kan gebruikt worden

voor een overschrijving of storting. Bij het begin van het jaar staat de Heemkundige en Historische Kring Gent voor grote uitgaven : aankopen van de omslagen en drukken van de kisten voor het ganse jaar, alsmede de drukkosten voor het januarinumnummer. We durven er dan ook op aandringen nog deze maand de bijdrage voor 1977 te storten. Alzo steunt U de H. en H. Kring Gent en is het ons mogelijk nauwkeuriger de oplage te bepalen.

Om te eindigen wensen we al onze lezeressen en lezers een vrolijk Kerstfeest en een voorspoedig 1977.

1. Betaal uw bijdrage reeds in november. Uitgesteld is vlug vergeten.
2. Vul duidelijk NAAM en ADRES in en dit op de BEIDE delen van het formulier. Vermeld uw lidnummer.
3. De lidkaarten worden verzonden met het januarinumnummer.
4. Indien voor een derde betaald wordt, vermeld dit duidelijk in de mededeling onderaan.
5. Het formulier kan gebruikt worden in het postkantoor, voor het postcheckambt, in banken en financiële instellingen.

OP ZONDAG 28 NOVEMBER OM 10 U 15 IN DE ZAAL VAN DE ALGEMENE SPAAR- EN LIJFRENTEKAS VOORDRACHT DOOR DE HEER M. MEIRESONNE OVER 'JACOB VAN ARTEVELDE'.

OM GEVOLG TE GEVEN AAN TALRIJKE AANVRAGEN ZAL DE KLANK- EN KLEURDIAMONTAGE OVER "DE GENTSE BEGIJNHOVEN" DOOR DE HEER VAN DAMME OPNIEUW VOORGESTELD WORDEN OP VRIJDAG 10 DECEMBER 19 U 45 IN DE VOORDRACHTZAAL VAN DE KREDIETBANK, KOUTER TE GENT.

OP ZONDAG 19 DECEMBER OM 10 U 30 GELEID BEZOEK AAN DE TENTOONSTELLING "GRAVEN NAAR GENTS VERLEDEN" IN HET CENTRUM VOOR KUNST EN CULTUUR, SINT-PIETERSPLEIN, GENT.

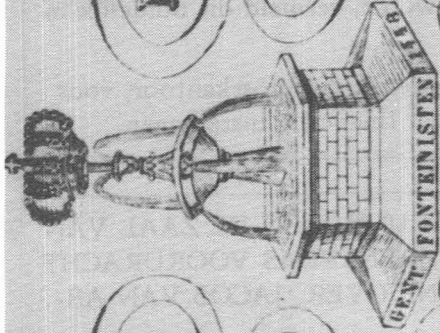
Gezien het aantal deelnemers beperkt is, moeten we de leden, die aan het bezoek wensen deel te nemen, verzoeken zich te laten inschrijven op zondag 5 december in Het Dambert, Koornmarkt (10 U tot 11 U 30) of op vrijdag tijdens de voordracht in de Kredietbank.

MAETSCHAPPY

de Fonteinisten.

ZONINGLYKE

van Historica

TEGENT.

MICHEL W. J. A. B. R. W. E. N. S. C. H.

DOOR

PIETTER VAN CAMMIELEN

BODE DER MAETSCHAPPY.

GENT IN 1851

1851 : het eerste jaar van de tweede helft van de negentiende eeuw. De industriële revolutie heeft het gelaat van Gent reeds duidelijk getekend met zijn tientallen textiel fabrieken, zijn honderden beluiken en zijn proletariaat. Toch zijn nog vele instellingen, gebruiken, reglementen, levensgewoonten en toestanden de weerklink van de achttiende en zelfs zeventiende eeuw. De tweede helft van de negentiende eeuw zal een versnelling van de geschiedenis vertonen, eerst nog traag, maar naar het einde van de negentiende eeuw toe, in versneld tempo. De eerste internationale tentoonstelling gehouden te Londen in 1851 is meer dan een symbool voor de opgang naar de moderne tijd.

Volgens het Jaarverslag van de stad Gent telt Gent 109.913 inwoners. In werkelijkheid zullen er vermoedelijk ongeveer 105.000 geweest zijn.

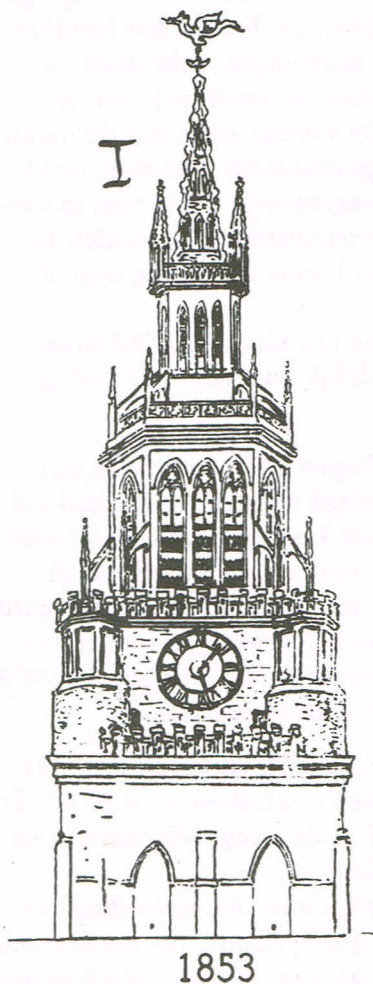
4 januari : In de gemeenteraad deelt schepen De Pauw mede, dat aan het stadhuis voetpaden zullen aangelegd worden. In de stad zullen rekening houdend met de beschikbare kredieten urinoirs worden geplaatst. Het principe van het bouwen van een slachthuis wordt aangenomen. Er wordt ook een toelage van 100.000 fr. goedgekeurd aan de kerkfabriek voor de bouw van de St.-Annakerk, som te verdelen over vijf jaar. De raming van de bouwwerken belooft 300.000 fr.; de staat en de provincie verlenen de overige toelagen.

25 januari : De gemeenteraad keurt de aankoop goed van een stuk grond van het Bestuur van de Burgerlijke Godshuizen voor 24.660 fr. De grond is gelegen naast het Begijnhof in de Lange Violettenstraat en is bestemd voor de bouw van een rijschool.

Na een grondige bespreking wordt het plan voor de verbinding van het spoorwegstation met het stapelhuis goedgekeurd. De werken zullen een uitgave vergen van 435.000 fr. De staat verleent een toelage van 235.000 fr. en leent aan de stad 200.000 fr., bedrag dat met tien aflossingen van 20.000 fr. moet terugbetaald worden.

31 januari : Heden overleed Robert Helias d'Huddeghem; hij was 59 jaar oud. Helias d'Huddeghem was oud lid van het Nationaal Congres, voorzitter van het beroepshof te Gent en gemeenteraadslid. De begrafenisplechtigheid had plaats in de Sint-Annakerk, die gelegen was in de Lange Violettenstraat. In hun verslag wijzen verschil-

lende kranten er op, dat de Sint-Annakerk werkelijk te klein is geworden voor de thans volkrijke wijk. Voor de mis werd aan de armen brood uitgedeeld.

8 februari : De gemeenteraad bespreekt de bouw van een nieuwe toren op het Belfort. Schepen de Pauw wijst er op, dat het Belfort het symbool is van de gemeentelijke vrijheden en van de gemeentelijke macht. Er waren drie mogelijke oplossingen: herbouwen in hout - het bezwaar is, dat hout niet duurzaam is, een plan van 1845 voorzag het herbouwen in steen - alhoewel het gebouw nog voldoende sterk is, wordt er toch op gewezen, dat een stenen toren een gewicht heeft van een miljoen kg. Het derde voorstel - het bouwen van een ijzeren toren wordt goedgekeurd. De raming bedraagt 154.220 fr. Uit een bespreking in verband met twee particuliere schoolmeesters, die gevestigd zijn op Meulestede, blijkt dat het gehucht Meulestede op een km. ligt van de Sassepoort en dat 's winters de weg naar de stad werkelijk onbegaanbaar is.

Woensdag 19 februari : De straten rond het stadhuis zijn getuige geweest van een vrij woelige dag. Van de ene kant hadden vijftig paren besloten van de laatste week voor de vasten gebruik te maken om in het

huwelijk te treden. De vigilanten en koetsen met stijve en afgereden rossinanten vormden een lange rij langs de Hoogpoort en voerden de bruidegoms met hun nieuw "ploenjen", de bruidekens met hun linten en bloemenmutsen en het jubelend gevolg door de stad. Van de andere kant had men de loting. Een kluchtspeler had een zevental orgelmans besproken, die hem aan het stadhuis moesten opwachten. Hij had hun een goede "daghuur" beloofd als hij er zich uittrok.

Hij verscheen aan het portaal en riep dronken van blijdschap en nog meer van de uitzet "Ik ben er uit !". Het gelukkig nummer werd op zijn klak vastgemaakt. De zeven orgeldraaiers begonnen hun deuntjes te spelen en de zegestoet stapte op, de orgelmans achter elkaar en achteraan de loteling. Het was een ware cacofonie van galops, walsen en polka's en daar achter onze zwijmelende en stronkelende held.

Zondag 23 februari : Heden had de stichtingsvergadering van het Willemsfonds plaats in het lokaal van "De Tael is gansch het Volk", Hotel van Kortrijk op de Poel. Het doel van het fonds is de ondersteuning van de Vlaamse taal en letterkunde. Voorzitter werd baron Jules de Saint-Genois (1813-1867). Onder de overige stichtende leden treffen we aan Kervijn de Volkaersbeke, voorzitter van de Melomanen, Frans Rens (1805-1874) voorzitter van "De Tael is gansch het Volk", Ferd. Snellaert (1809-1872) Heremans (1825-1884) leraar atheneum en Degerickx. Bijna allen waren lid van "De Tael is gansch het Volk". Even willen we er aan herinneren, dat in 1976 de honderdvijfentwintigste verjaring van de stichting van het Willemsfonds werd herdacht.

24 februari : Op maandag 24 februari werd de toneelspeler Micheau uitgefloten, waarna hij weigerde verder te spelen. De volgende woensdag werd hij opnieuw uitgejouwd. Hij weigerde opnieuw verder te spelen. Onze artist werd nu aangehouden en in de Mammelokker opgesloten.

Zondag 2 maart : 's Morgens heeft in het Sint-Baafshotel een brooduitdeling aan de armen plaats door het Keizersgenootschap. De wintertentoonstelling van bloemen en planten wordt geopend : er zijn camelia's, azalea's, amaryllissen, palmbomen, varens. 's Namiddags trekt een cavalcade door de stad. In de optocht komen een aantal voorstellingen naar de schilderij "De Vlaamse Boerenkermis" van Teniers. Volgens de Gazette van Gent is de cavalcade prachtiger dan de historische stoet van 1849.

29 maart : De gemeenteraad keurt de aanbesteding voor het bouwen van de rijkschool voor 63.968,83 fr. goed. Het plan werd getekend door architect Roelandt. Boven de poort bevindt zich een bas-reliëf, dat een paardentemmer voorstelt en het werk is van De Vigne-Quyo. Tevens keurt de raad het bouwen van serres in de botanische tuin goed. (uitgave : 25.903,87 fr.)

Huis Saceghem in de Drapstraat

Uit een verslag, waarbij de oprichting van een bewaarschool wordt goedgekeurd, ontlenuen we : “L’expérience a prouvé que pour arracher la classe des prolétaires à l’état d’abjection dans lequel ils se trouvent encore trop généralement plongés, il importe avant tout de s’occuper de leurs enfants pour les soustraire à l’entraînement

des mauvaises exemples, pour prévenir les impressions du mal, si vives à cet âge et pour les entourer des soins que la position de leurs parents ne permettent pas de leur accorder”.

30 maart : De Gazette van Gent deelt mede, dat in juni de vermaarde verzameling van schilderijen van wijlen Th. van Saceghem zal verkocht worden. Van Saceghem woonde in de Drapstraat 34 en was lid geweest van de senaat. Op 11 april zal de Gazette van Gent meedelen, dat de verzameling uit de hand werd verkocht voor 200.000 frank aan een zekere Nieuwenhuyse, een Parijzenaar die te Brussel verbleef. “Daarmede is Gent van het enige kabinet van oude meesters, dat onze stad nog bezat, beroofd geworden” schrijft de Gazette van Gent, die deze verkoop bijzonder betreurt. Te Gent zijn reeds vijf kerken met gas verlicht. Over kort zal ook de Sint-Baafskerk een gasverlichting krijgen.

16 april : Heden werd te Gent de “Maetschappy voor Natuerlyke Historie” gesticht. De dierentuin had een oppervlakte van 50.400 vierkante meter. Het groot paviljoen werd ontworpen door architect A. Pauli. “Le Jardin Zoologique est, avec le Casino, le lieu de ré-union favori de la bourgeoisie Gantoise” schreef Willem Rogghé in zijn “Guide Historique et Topographique de la ville” in 1883.

20 april : Deze week begon men met de afbraak van een bastion van het oud Spanjaard kasteel. Ook de aardewerken voor de aanleg van de dierentuin zijn begonnen.

3 mei : De gemeenteraad keurt de aankoop goed van een windmolen gelegen in het Spanjaard kasteel. De koopsom bedraagt 18.000 fr.

14 mei : Art 22 van het reglement van 20 mei 1843 bepaalde, dat op het kanaal van Terneuzen de stoomvaart verboden was. Op 24 april 1851 werd in Den Haag een conventie ondertekend, waarbij art. 22 werd gewijzigd en waardoor de stoomvaart van stoomboten met schroef wordt toegelaten.

16 mei : De reporter van de Gazette van Gent doet een wandeling door de stad. Op vele plaatsen worden werken uitgevoerd. In de Lammerstraat worden verscheidene nieuwe woningen gebouwd. In de Keizer Karelstraat bouwt men de prachtige poort van de fabriek Lousbergs. Deze poort vormt thans de ingang van jongensschool Keizer Karelstraat 14. In de Brabantdam werkt men druk aan de overdekte gang van het Polka-beluik, de Van der Doncktdoorgang

ÉTABLISSEMENT ZOOLOGIQUE.

PARIS IMPRIMERIE & LITHOGRAPHIE DE BASSIGNON FRÈRES

SOCIÉTÉ ROYALE D'HISTOIRE NATURELLE DE GAND.

Les Étrangers sont admis tous les jours moyennant une entrée d'un franc.

“de glazen straat” genoemd.

18 mei : Op de Kouter werd de kermiskiosk opnieuw opgesteld ten gebruike van de muziekkorpsen van het leger. Volgens de Gazette van Gent lijkt de kiosk op een grote vogelkooi.

24 mei : De verbreding van de Verlorenbroodstraat is noodzakelijk, onder meer om de weg van Akkergem naar het station te verbeteren. De financiële toestand van de stad laat echter niet toe thans de werken uit te voeren. Wel zullen een tweetal huizen, die thans te koop staan, reeds worden aangekocht.

Gezien het nieuw reglement op de graanmarkt van 1850 wordt op verzoek van de graanmeters de jaarlijkse vergoeding, die ze aan de stad betalen, van 600 fr. op 400 fr. gebracht.

Ook de pachter van de plaatsrechten op de Koornmarkt vraagt een vermindering en wel omdat van 1 juli tot 31 december 1850 3.202 hectoliter graan minder werd gemeten dan tijdens de overeenstemmende periode van 1849, dit als gevolg van het nieuw reglement. Er komt nog een verandering wat betreft het reglement van de lijnwaadmarkt, waar de functie van bankzetter wordt afgeschaft. Voornoemd reglement is betrekkelijk lang en zal in een afzonderlijk artikel moeten behandeld worden.

De gemeenteraad keurt tenslotte nog de aanbesteding goed voor de bouw van de nieuwe Belforttoren. De toren zal herbouwd worden door de firma De Beer voor 157.380 fr. We willen er aan herinneren, dat de oude toren werd afgebroken in 1839. De ijzeren klokkentoren zal op het Belfort staan tot in 1912.

Juni : De Gazette van Gent brengt uitvoerige verslagen over het proces voor het Assissenhof te Bergen in verband met de moord op Gustaaf Fournies. (de zaak Bocarné) Onze krant publiceert een plan van het kasteel en de portretten van drie beschuldigen.

7 juni : De gemeenteraad bespreekt de aankoop van het huis Maillard-Colson op het Steendam. Het huis is 706 m² groot en de stad wenst hier een tweede ingang voor de botanische tuin aan te leggen. De botanische tuin werd aangelegd in de oude tuin van de Baudeloo-abdij in 1797 naar het plan van architect Pisson bijgestaan door B. Coppens, leraar in de plantenkunde aan de “Ecole centrale”. De stad kan echter geen overeenkomst treffen met de eigenaar. Op 2 juni 1852 zal het huis toch kunnen aangekocht worden voor 30.125 fr. plus de kosten.

22 juni : De Gazette van Gent merkt op, dat de bouw van het blindenhuis met de erfenis van Van Caeneghem blijft aanslepen. Op zondag 22 juni werd de tentoonstelling van schilderijen in de Arsenaalzaal op het stadhuis geopend. Er waren werken tentoongesteld van F. De Vigne, L. de Winne, Geirnaert, Wante, Kremer, F. De Braeckeleer, Verboeckhoven alsook van Nederlandse en Franse kunstenaars. Genietroepen breken de oude vestingen van het Spanjaardkasteel af. Tijdens de Gentse feest werd door de maatschappij der regatten een Venetiaans feest ingericht met versierde en verlichte boten en met Bengaals vuurwerk.

4 juli : Heden overleed Martin Mengal, directeur van het conservatorium te Gent. (zie :G.T. 5de jg. blz. 38)

19 juli : Gemeenteraadslid Delehaye, die ook ondervoorzitter is van de Kamer, deelt mede dat de Minister van Openbare Werken, E. Van Hoorebeke, hem heeft beloofd, dat over kort het station behoorlijk zal worden afgesloten.

27 juli : Heden werd het nieuw lokaal van de maatschappij Union op de Kouter ingehuldigd. De maatschappij Union, gesticht in 1842, telt thans meer dan 700 leden.

1 augustus : De gemeenteraad keurt een schrijven aan de Minister van Openbare Werken goed. In dit schrijven wordt protest aangetekend tegen de aanleg van het kanaal van Bossuit, dat de Schelde met de Leie zal verbinden, daar dit nadelig zal zijn voor de stad Gent. Indien het kanaal toch zou aangelegd worden, verlangt Gent de volgende compensaties te bekomen : a)de aanleg van de spoorweg Gent over Aalst naar Brussel (de verbinding met Brussel ging nog over Dendermonde en Mechelen) b)de verlenging van het kanaal van Schipdonk tot Heist en tevens het onbevaarbaar verklaren van het vak Deinze-Schipdonk. We stellen vast, dat het stadsbestuur hardnekkig de particuliere belangen van Gent verdedigt - men moet aan de tienduizenden arbeiders werk bezorgen -, maar geen oog heeft noch voor het nationaal belang noch voor de ontsluiting van zuid West-Vlaanderen en van het Meetjesland. In werkelijkheid geeft het stadsbestuur hier blijk van behoudsgezindheid.

8 augustus : De stadshorloges stonden tot heden tien minuten voor op het uurwerk van het station. Sedert 1 augustus heeft men de uurwerken gelijk gezet. Het gevolg is, dat de eerste week heel wat reizigers hun trein hebben gemist. De Gazette van Gent is van oor-

deel, dat het stadsbestuur de bevolking had moeten verwittigen van deze verandering.

20 augustus : De bouwwerken van de overdekte Polka-gang vorderen snel. Het metselwerk is geëindigd en de mei werd geplant. De heer Van der Donckt spaart geen kosten om de "glazen gang" aantrekkelijk te maken. De architect is de heer Eykens.

24 augustus : Ter gelegenheid van Sint-Pieterskermis zal er op zondag 24 augustus in de guinguette "Het Patijntje" buiten de Kortrijkse poort een luisterrijk veldbal gratis plaats hebben. Het orkest zal bestaan uit goede muzikanten. 's Avonds zal de tuin verlicht zijn en om negen uur zal Bengaals vuurwerk aangestoken worden.

14 september : De danszaal der Champs Elysées buiten de Brugse poort is in een kapel veranderd. Zondag aanstaande zal ze door de bisschop ingewijd worden. Alle zondagen zal men er dienst doen.

20 september : De gemeenteraad beslist, dat een octrooigracht zal worden aangelegd tussen de Sassepoort en de Neuse vaart ter vervanging van de bouwvallige houten afsluiting.

27 september : Heden had er een verkiezing plaats voor de senaat. Over deze verkiezing moeten we toch iets meer vertellen. Sedert 1847 was het liberaal ministerie Rogier aan het bewind met Frère-Orban als minister van Financiën. Reeds in 1848 had Frère-Orban een wetsvoorstel ingediend, waarbij successierechten in rechtstreekse linie zouden worden ingevoerd - deze belasting bestond nog niet - om de staat de nodige geldmiddelen te bezorgen om de economische crisis te bestrijden. Dit was natuurlijk niet welkom en de Kamer stelde voortdurend de behandeling van dit wetsvoorstel uit. In 1851 diende Frère-Orban opnieuw het wetsvoorstel in en na heel wat geharrewar en amendementen werd het wetsvoorstel eindelijk goedgekeurd. De senaat echter, grotendeels samengesteld uit grootgrondbezitters, weigerde de wet goed te keuren. De senaat werd op 4 september 1851 door de koning ontbonden. De verkiezingsstrijd ging dan ook om de successiewet. In de senaat zetelde voor het arrondissement Gent Frans Vergauwen sedert 1845. De gebroeders Vergauwen waren rijke grootgrondbezitters. Jean Vergauwen (1799-1881) zetelde in het Nationaal Congres en zal van 1855 tot 1863 senator zijn. Frans Vergauwen (1801-1881) was kamerlid van 1831 tot 1839, senator van 1845 tot 1851 en later opnieuw senator van 1854 tot 1878. De gebroeders Vergauwen waren eigenaars van de

kranten Journal des Flandres en Den Vaderlander. Ze behoorden tot wat men kan noemen "de liberaal katholieken". Hun bladen weerspiegelden hun opvattingen. Als grootgrondbezitter was Fr. Vergauwen tegen de successiewet. Maar er was nog een ander probleem. In 1850 was de organieke wet op het middelbaar onderwijs gestemd. Hierop volgde een scherp conflict tussen de regering en het episcopaat. Fr. Vergauwen als katholiek kon enkel de zijde van de kerk kiezen. Fr. Vergauwen werd geweerd op de liberale lijst en werd nu voorgedragen door de conservatieven. Van de 5.481 kiezers hadden 3.376 hun stem uitgebracht. De uitslag luidde :

Liberalen : Grenier-Lefevre	2.038 stemmen verkozen
Van Remoortere - De Naeyer	2.037 stemmen verkozen
Herry-Vispoel	1.824 stemmen verkozen
Oppositie : Vergauwen Frans	1.554 stemmen : niet verk.

Door aanhoudend kanongebulder werd de ganse namiddag de overwinning van de liberale partij gevierd. Dit politiek gebeuren zal nog een nasleep hebben in 1852.

1 oktober : *Vente des antiquités et objets d'art qui composent le cabinet de feu M.J. D'Huyvetter à Gand.*

Poteries néerlandaises du 16e siècle, verres de Vénise, émaux, plats de Bernard Palissy, vitraux peints, tableaux gothiques, sculptures, livres. De verkoping had plaats op 22, 23 en 24 oktober. Er waren kopers gekomen van Londen, Parijs, Rijsel, Brussel, Regensburg. De Gentenaars Minard, Lippens en Lousbergs kochten enkele voorwerpen. De verkoping bracht ongeveer 47.00 fr. op. De Gazette van Gent gaf een uitvoerig verslag over deze verkoping.

10 oktober : Ingevolge een brief van de bisschop aan de muzikanten, die gelijktijdig in de schouwburg en in de kerk spelen, moeten ze kiezen tussen hun twee bedieningen. Dezelfde maatregel jegens de muzikanten, die in danszalen spelen. De muzikanten, die in de kerk spelen, worden nu gekozen onder de legermuzikanten. De muzikanten van de schouwburg hebben aan de Minister van Oorlog een petitie gezonden om hem te verzoeken de legermuzikanten te verbieden in de kerk te spelen.

15 oktober : De Zusters van Vincentius à Paulo, genaamd de grijze zusters, hebben zich buiten de Brugse poort gevestigd. Deze wijk telt thans ongeveer 8.000 inwoners, die allen tot de werkende klas behoren.

18 oktober : Het reglement in verband met de vismarkt en de verkoop van vis dagtekent van 9 april 1818. In dit reglement komen een groot aantal artikels voor, die ontleend zijn aan het reglement van 18 september 1765. Al de vis, die in de stad wordt ingevoerd, moet naar de vismijn worden gebracht en daar openbaar worden verkocht aan de visverkopers. De invoerders mogen zelf deze vis niet kopen. Zestien visverkopers hebben een schrijven gericht aan de gemeenteraad, waarin gevraagd wordt voornoemde bepalingen af te schaffen. Ze wensden, als ze vis invoeren, niet verplicht te worden deze vis in de vismijn te verkopen, wat toch niet logisch is, omdat de visverkopers alzo over geen vis kunnen beschikken. De visinvoerders richtten ook een schrijven aan de gemeenteraad en vragen voornoemde schikking te behouden. Ze beweren, dat de visverkopers het monopolie over de vis wensden te bezitten; de visinvoerders zullen geen vis meer aanvoeren, gezien de visverkopers geen vis meer zullen kopen. Ook de 79 kleine visverkopers vragen het behoud van dit reglement. De gemeenteraad is van oordeel, dat de bezwaren van de visinvoerders niet gerechtvaardigd zijn en besluit, dat de visverkopers die vis invoeren, niet verplicht zijn hun vis in de mijn openbaar te laten verkopen, waardoor ze over hun koopwaar vrij kunnen beschikken. Aan het reglement op de octrooirechten wordt een regel toegevoegd : verse vis niet voor de mijn : 0,10 fr. per kg. voor hoeveelheden boven de 50 kg. en 0,15 voor mindere hoeveelheden.

28 oktober : Vandaag heeft de verkiezing plaats voor de vernieuwing van de helft van de gemeenteraad. Op 22 oktober had het liberaal kiescomité een kiesmanifest verspreid en werd een vergadering gehouden, waarop de kandidaten werden aangeduid. Twee dagen later verschijnt een tweede lijst van kandidaten, thans voorgedragen door de maatschappij Union en de Burgermaatschappij. Een vergelijking tussen de beide lijsten toont aan, dat ze op enkele namen na praktisch gelijk zijn. De Gazette van Gent weet te vertellen, dat de kandidaten van de Union-lijst zich verbonden hebben Vlaams te spreken in de gemeenteraad. Het is toch bespottelijk, schrijft onze krant, dat de belangen van een Vlaamse stad in "vreemde frasen" worden verdedigd. Op 3.127 kiezers hebben 1.612 aan de stemming deel genomen. De liberale lijst behaalde al de zetels. Hier enkele namen van verkozenen : Jules de Saint-Genois, Dubois, Guislain, Anthéunis, Neyt. Snellaert, die niet voorkwam op de liberale lijst, maar wel op de lijst Union, kreeg 425 stemmen en werd dus niet verkozen.

31 oktober : Bij Peeters, koopman in kant in Onderbergen 30 is

een kleed in kant tentoongesteld, dat bestemd is voor het bruidskleed van de prinses van Pruisen. Het kleed versierd met prachtige kanten bloemen is gemaakt in een gesticht te Oosterzele; de tekening is van de Gentenaar Ossola.

1 november : Door het Ministerie van Openbare Werken werd een aanbesteding uitgeschreven voor de levering van timmerwerk, meubels, behang en schilderwerk voor de voltooiing van het ontvangstsalon van het station.

14 november : Gisteren heeft het geniekorps een deel van de oude vestingswerken van het Spanjaardkasteel laten springen.

15 november : De gemeenteraad bespreekt de broodprijzen. We krijgen interessante inlichtingen over het brood te Brugge, Brussel, Antwerpen en Luik. Hieruit blijkt, dat de samenstelling van het brood in de steden verschillend is waardoor de prijzen niet vergelijkbaar zijn. Te Gent worden 100 kg ongebuilde broden gebakken uit een hectoliter graan; wat het gebuideld brood betreft worden te Gent slechts 70 kg. brood gebakken uit een hectoliter graan.

28 november : Voor het assisenhof te Gent wordt een zekere F.C., 45 jaar oud en wonende te Gent, die in de nacht van 11 op 12 december 1850 vrijwillig een hooiwagen in de Lange Meir in brand heeft gestoken, ter dood veroordeeld.

3 december : In de herberg La Concorde op het Sint-Pietersplein werd een nieuw soort biljart geplaatst, gemaakt door het huis Kohaut-Drieghe in de Rode Torenstraat.

4 december : De Gazette van Gent publiceert een bijzonder nummer gewijd aan de staatsgreep van Louis Napoleon van 2 december, waardoor het tweede keizerrijk wordt uitgeroepen.

13 december : De gemeenteraad brengt een kleine wijziging aan het reglement op het ruimen, dat dagtekent van 31 januari 1804. Het wordt slechts toegelaten te ruimen na elf uur 's avonds van 1 november tot 30 april en na halftwaalf van 1 mei tot 31 oktober.

De gemeenteraad bespreekt ook de bouw van een krankzinnigengesticht voor mannen. Het is wenselijk vooraf iets over de verpleging van de krankzinnigen te vertellen. In 1220 werd te Gent het eerste gesticht voor krankzinnigen opgericht in het Sint-Janshospitaal, opgericht in 1196. Dit gesticht werd later Sint-Jan in d'Olie of Sint-Jan ten Dulle genoemd. In 1505 werden de krankzinnige vrouwen

overgebracht naar de Korte Viollettenstraat in het gewezen klooster van de Bogaarden, gesticht in 1413. Vandaar de naam Zottepoort aan de Houtlei. Dit gesticht zal hier blijven tot zijn overplaatsing naar Melle. De krankzinnige mannen verlieten Sint-Jan ten Dulle in 1776 en werden nu ondergebracht in een deel van het Geraard Duiwelsteen, dat gediend had als gevangenis en vrij gekomen was na de bouw van de gevangenis op de Coupure. De krankzinnigen verbleven in het oud Rasphuis tot 1828. In dit jaar waren de bouwwerken van de drie overige vleugels van de gevangenis op de Coupure geëindigd en de gevangenen, die in het klooster der Alexianen waren opgesloten, verhuisden naar de Coupure. De krankzinnigen werden overgebracht naar het voormalig klooster der Alexianen, ook genaamd Cellebroeders of Schokkebroeders. Het bleek onmiddellijk, dat het gebouw niet geschikt was voor zijn huidige bestemming. In Het "Rapport relative à la construction d'un établissement pour les hommes aliénés" van 1851 lezen we :

"En effet, l'espace manque complètement dans ce local; il n'équivaut pas à la vingtième partie du terrain exigé. Les bâtiments sont entourés d'habitations et ne sont pas susceptibles du moindre agrandissement.

La lumière ne pénètre pas dans cette sombre prison.

Les cours ressemblent à des puits, à des fossés, où les rayons du soleil n'arrivent que pendant deux mois de l'année lorsque les jours sont le plus longs.

Le plus grand nombre des malades couchent dans des caveaux humides.

Partout l'air est sans circulation, partout il y a encombrement.

Les cellules qui servent à l'isolement des aliénés agités ne sont à proprement parler, que d'horribles cachots."

In 1851 werden er ongeveer 200 krankzinnigen "verpleegd", waarvan 105 ten laste van het bestuur der Burgerlijke Godshuizen. De zieken werden verzorgd door de Broeders van Liefde onder de leiding van dokter Guislain.

Jozef Guislain werd geboren te Gent op 2 februari 1797 en werd dokter in de geneeskunde te Gent in 1819. Reeds onmiddellijk bevestigde dokter Guislain belangstelling voor de verzorging van krankzinnigen en in 1825 verscheen zijn werk "Traité sur l'aliénation mentale". In 1828 werd hij dokter van het krankzinnigengesticht. In 1835 werd hij hoogleraar aan de Gentse universiteit.

Aan voornoemd rapport, dat zeker van de hand is van dokter Guis-

lain, ontlenen we nog het volgende :

“Il n'échappera pas à votre sagacité, Messieurs, qu'en dehors de l'obligation qui incombe aux administrations d'entourer les aliénés indigents des soins que réclame leur état, il est aussi du devoir de ces administrations de favoriser *le rétablissement de ces malades*, si l'on veut éviter une accumulation d'hommes devenus incurables.”

De gemeenteraad keurt het voorstel van het Bestuur der Burgerlijke Godshuizen goed. Op een terrein buiten de Brugse poort, dat eigendom is van de Burgerlijke Godshuizen zal een nieuw gesticht gebouwd worden. Prof. Guislain stelde de beschrijving van het gebouw op; de plannen werden getekend door A. Pauli. Een probleem moest nu nog opgelost worden, nl. de grootte. Indien enkel zieken, die woonachtig zijn te Gent, zouden opgenomen worden, was een gesticht voor 150 patiënten voldoende. Indien echter ook zieken van buiten Gent worden opgenomen, moet men ruimte voorzien voor ongeveer 400 patiënten. Daartoe moet nu onderhandeld worden met de staat en de provincie. Hierdoor zal de verwezenlijking nog enkele jaren aanslepen. Dank zij de bekommernis en de ijver van dokter Guislain werd het nieuw gesticht gebouwd, dat als een modelinrichting mag beschouwd worden en later naar hem werd genoemd. Prof. Guislain woonde in het Engelandgat 15. Hij overleed op 1 april 1860. Zijn standbeeld, werk van Hambresin, werd ingehuldigd op 10 juli 1887.

14 december : Een eerste brooduitdeling van duizend broden heeft plaats in het Minard-koffiehuis door een menslievende kring. Ook in de Groene Hond bij het stadhuis heeft een brooduitdeling plaats.

22 december : de Kerckhove- de Denterghem, burgemeester van Gent werd tot liberaal senator verkozen met 853 stemmen op 1030 ter vervanging van Van Remoortere, die het mandaat niet heeft aanvaard.

1851 is ten einde. Onderzoeken we even de schommelingen van de prijs van het brood.

	<i>Gebuild</i>	<i>Ongebuid</i>	<i>Rogge</i>
4 januari	35 c.	27 c.	15 c.
14 februari	34 c.	26 c.	15 c.
21 maart	34 c.	26 c.	15 c.

	<i>Gebuild</i>	<i>Ongebuid</i>	<i>Rogge</i>
18 april	34 c.	26 c.	16 c.
23 mei	35 c.	26 c.	17 c.
20 juni	35 c.	27 c.	16 c.
25 juli	35 c.	27 c.	16 c.
5 september	35 c.	26 c.	15 c.
3 oktober	35 c.	26 c.	15 c.
31 oktober	35 c.	25 c.	15 c.
5 december	36 c.	28 c.	18 c.
26 december	36 c.	29 c.	18 c.

Het Liefdadigheidsbureau heeft 4.201 gezinnen met 17.324 personen gesteund plus 629 gezinnen met 2.516 personen, die tijdelijk werden geholpen. In totaal dus 19.840 of 18,05 o/o van de bevolking. In 1850 bedroeg dit percent nog 32,5 o/o. We stellen dus een sterke vermindering van het aantal behoeftigen vast en wel voornamelijk bij de tijdelijk hulpbehoevenden.

In uitvoering van het reglement van 3 augustus van 1850 op de beluiken werden door het toezichtscomité 619 beluiken bezocht in 1851. Acht beluiken werden onbewoonbaar verklaard en afgebroken; 362 beluiken waren in overtreding met de reglementen; 104 weerspannige eigenaars moesten voor de rechtbank worden vervolgd. Tenslotte hebben 203 eigenaars de nodige verbeteringswerken laten uitvoeren op verzoek van de commissie.

In de Donkersteeg, Sterrestraat, Korte Dagsteeg en op een deel van de Koornmarkt werden voetpaden aangelegd. In de Veldstraat konden nog geen voetpaden aangelegd worden, gezien de Veldstraat een rijksweg is en de toelating moet verleend worden door het ministerie van openbare werken.

In vergelijking met de vorige jaren - de zwaarste crisisjaren, die Vlaanderen en Gent ooit gekend hebben - is 1851 een nieuw geluid. Grote openbare werken zullen worden uitgevoerd. Zeker is er nog veel armoede en ellende; zware jaren staan nog voor de boeg. Toch komt er beterschap op vele gebieden, wel traag, ja zeer traag, maar er is ook zo enorm veel te doen.

M. STEELS

HET EERSTE DODELIJK VLIEGTUIGONGEVAL IN ONS LAND

De lezers weten, dat de gebroeders Orville en Wilbur Wright de eerste waren, die een benzinemotor van 24 PK. in een vliegtuig bouwden en daarmee op 17 december 1903 een geslaagde vlucht van 250 meter maakten in Amerika. Dit voorbeeld kreeg natuurlijk ontelbare navolgers.

Henri Farman, geboren te Cambrai in 1872, werd eerst autopiloot en won een tweede prijs in de wedstrijd Parijs-Wenen. Daarmee kreeg hij belangstelling voor de luchtvaart. Op 13 januari 1908 won hij de Deutsch-Archdeacon prijs van 50.000 goudfrank, uitgelooft in 1904 voor de eerste vlucht van een km. in een gesloten kring. Bijna dagelijks stonden in de kranten van die tijd berichten over vluchten van Farman. Begin mei 1908 nodigde de Aeroclub der beide Vlaanderen Farman uit om te Gent vliegdemostraties te geven. Op 12 mei was Farman te Gent. Men reed met hem per auto naar het Sint-Denijsplein. Farman vond de grond te zandig en het plein te klein voor de demonstraties. Dan reed men naar de haven. Het Groot Dok was reeds aangelegd. Er naast lag een terrein van 140 ha., twee duizend meter lang en ongeveer 700 meter breed met harde grond. Tussen haakjes : de darsen waren nog niet gegraven; de noordelijke darse zal gegraven worden van 1908 tot 1913, het uitgraven van de middendarse zal beginnen in 1910 en de aanleg van de zuidelijke darse zal eerst in 1927 aanvangen. Farman vond het terrein zeer geschikt. Gent werd aldus de eerste stad na Parijs, waar openbare vliegtuigdemostraties werden gehouden. De toegang tot het terrein werd bepaald op twee frank. Door de zorgen van de Aeroclub werden op zaterdag 23 mei en de volgende dagen "cinematografische beelden in verband met het vliegtuig van Farman en zijn vluchten op doek geworpen" op de Kouter. De vertoning was kosteloos en was bedoeld om belangstelling te wekken voor de komende demonstraties. Dat op de Kouter duizenden nieuwsgierigen samenstroonden is begrijpbaar.

Op maandag 25 mei kwam het gedemonteerd vliegtuig van Farman per spoor aan uit Parijs. Drie mecaniciens monteerden het toestel. Het geraamte was uit essenhout en overdekt met gevernist weefsel; de schroef had 2,10 m. als diameter; de motor, een Antoinette, was een achtcilinder van 50 PK. en woog 80 kg. De Gazette van Gent publiceerde op 23 mei een bijblad geheel aan Farman gewijd. Reeds op dinsdag 26 mei begonnen de proefvluchten. De eerste

vlucht : op ongeveer 0,70 m. tot 1 m. hoogte en zestig meter ver;
 tweede poging : zelfde hoogte en 100 m. ver; derde poging : op 3 m.
 hoogte en 278 meter ver : duur 35 seconden, waarvan 28 seconden
 vlucht. Woensdag 27 mei : 's morgens twee proefvluchten; een van
 90 m. en een van 400 m., beide op een hoogte van drie tot vier me-
 ter. 's Namiddags : een vlucht van ongeveer 1.750 m. op 3 tot 4 m.
 hoogte en met een snelheid van 60 km. per uur. Deze vlucht wek-
 te grote bewondering van de aanwezigen. Daarna vloog Farman te-
 rug naar zijn vertrekpunt. Door het winderig weer kwam de volgen-
 de vlucht eerst op zaterdag 30 mei. Die dag won Farman de prijs
 Charron van 2.000 goudfrank voor de eerste vlucht van duizend
 meter met een medereiziger aan boord. Farman vloog 1.241 meter
 ver. Op zondagvoormiddag opnieuw geen vluchten door te veel
 wind. 's Namiddags was het plein zwart van het volk. Farman deed
 nog enkele vluchten : een vlucht van 54 seconden over een afstand
 van 1.100 meter en op dertien meter hoogte en nog een vlucht met
 een passagier. Deze passagier was Juffr. Van Pottelsberghe de la
 Potterie. Ze was de eerste luchtreizigerster in ons land. Na nog enkele
 vluchten op dinsdag werd Farman 's avonds door de Aeroclub ont-
 vangen in de Rocher de Cancale. Op woensdag 3 juni werd het vlieg-
 tuig gedemonteerd en ingepakt en naar Parijs verzonden.
 Op 6 juli 1908 zal Farman de Armengoudprijs van 10.000 fr. win-
 nen voor de eerste vlucht van een kwartier. Farman begon nu zelf
 toestellen te bouwen en zou met zijn broers tijdens de eerste we-
 reldoorlog te Billancourt het grootste vliegtuig-industriebedrijf leiden
 in Frankrijk.
 Natuurlijk was Farman een van de onderwerpen, die behandeld wer-
 den in de revue "Zijde nie wel dan ?" gespeeld in het nieuwe cir-
 cus in 1909. De teksten van de revues waren gedeeltelijk in het
 Frans en in het Nederlands; er waren echter slechts Franse liedjes
 in verband met Farman : "Farçeman" en "Pourquoi je n'volai pas?"
 Hierbij toch het eerste lied en het derde kouplet van het tweede
 lied.

FARÇEMAN

C'est moi Farç'man, l'aéronaute
 L'aéronaute sans pareil.
 Je connais les hauteurs les plus hautes
 Je voqu' de la lune au soleil.
 A Gand tout le monde m'acclame

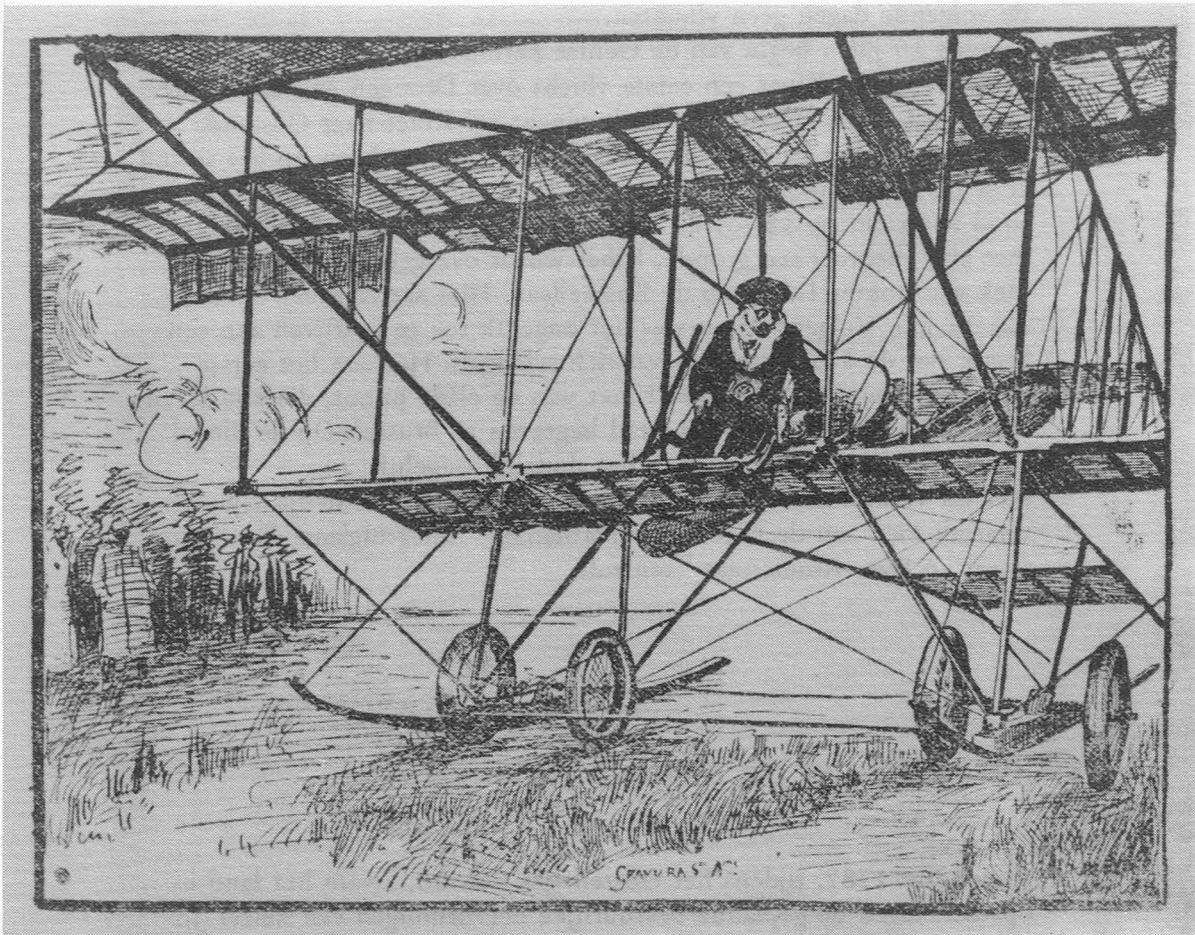
On dit de moi y a pas d'erreur
Cet homme la peut s'passer de réclame
C'est le roi des aviateurs !

Qui possède un aéroplan' ?
C'est Farçeman.
Qui demeure souvent en panne ?
C'est Farçeman.
Qui guèr' tous les jours ne plane ?
C'est Farçeman.
Qui qu'attend souvent comme St.-Anne ?
L'public de Farçeman !

POURQUOI JE N'VOLAI PAS ?

Pour aéroplaner
Sans risqu' de s'casser le nez
Voici les conditions
Qu'il faut : fait's attention !
Le ciel doit être pur
Mais n'pas être trop pur
Le temps doit être clair
Mais n'pas être trop clair
L'soleil doit être chaud
Mais n'pas être trop chaud
Le vent doit soufleter
A la fois des quatre côtés !

We zijn in 1910. Te Gent bestaat heel wat belangstelling voor het vliegwezen. Zo hebben twee Gentenaars, de heren P. Eich en A. Ville een vliegtuig gebouwd en doen er proeven mede op het Sint-Denijsplein. In België staan nu de vluchten van de Brusselaar Daniël Kinet in het midden van de belangstelling. Kinet was nu 25 jaar oud en een leerling van Farman. Einde juni 1910 kwam Kinet naar Gent; waar hij op het Farmanplein vliegdemonstraties zou geven. Het toestel van Kinet was een tweedekker, stelsel Farman met een zevencilinder als motor en een vleugeloppervlakte van 40 vierkante meter. Opnieuw was het weer niet gunstig en op 1 juli lezen we in de Gazette van Gent : "De luchtvliegers hebben te Gent weinig kans. Evenals Farman, heeft Kinet, die sedert de acht dagen dat hij

Vliegtuig van Kinet

te Gent is, slechts twee maal kleine vluchten kunnen ondernemen.” Kinet hoopt de beker van de Aeroclub te winnen voor een vlucht op 300 m. hoogte. Op maandag 4 juli lezen we “Alhoewel gisteren en eergisteren aan het lokaal van de Aeroclub de zwarte vlag uithing, heeft Kinet die twee dagen toch gevlogen.” Op zaterdag waren twee vluchten : een op 30 m. hoogte, een tweede op 40 tot 50 m. hoogte, waarbij Kinet over bomen en huizen vloog. Op zondag : twee vluchten : een eerste op 50 m. hoogte, een tweede over de Muide, Sint-Amandsberg, de dokken, waarbij 40 km. werd afgelegd. Op maandag : twee vluchten; duur 12 minuten 20 seconden en 4 minuten 5 seconden. Dinsdag : twee vluchten : een van 11 en een van 14 minuten. Hoogte : 90 meter. Door het slechte weer zijn er

de volgende dagen geen vluchten.

Zondag 10 juli : begin van de Gentse kermis. Reeds om zes uur 's morgens maakt Kinet een eerste vlucht over Drongen en Mariakerke. Dan een tweede vlucht. Als derde vlucht zal Kinet naar Oostende vliegen langs het kanaal Gent-Brugge-Oostende en dalen op het strand voor de koninklijke villa. Het is 9 u 35. Kinet stijgt op, hij vliegt rond het plein op 15 tot 20 meter hoogte. Plots : Kinet stuikt met zijn vliegtuig ten gronde. Kinet wordt overgebracht naar de kliniek van dokter Laroy op de Kasteellaan. Hier sterft Kinet op vrijdag 15 juli. Volgens Kinet was het ongeluk toe te schrijven aan een breuk van de kabel van de evenwichtsvleugels. Het was het eerste vliegtuigongeluk in ons land. Kinet was de elfde piloot, die zijn leven verloor bij een ongeluk. Hij werd begraven te Brussel. Op de Singel herinnert een gedenksteen aan het dodelijk ongeluk. Met dit verhaal zal het voor de jongere lezers ook duidelijk zijn, waarom men aan de haven de straatnamen "Vliegtuiglaan, Farmanstraat en Dan. Kinetstraat" aantreft.

M. VAN GENT

HET FEEST LIEP UIT DE HAND...

In het jaar 1787, tijdens het Oostenrijks bewind, kwam het land in opstand tegen de geplande bestuurlijke hervormingen van keizer Jozef II. Vooral in Vlaanderen en Brabant was de tegenstand bepaald groot. De gouverneurs der Nederlanden werden overstelpt met smeekschriften. Een deputatie van de Staten van Vlaanderen vertrok naar Brussel om het protest te overhandigen aan de landvoogden, de aartshertogin Maria-Christina en haar echtgenoot Albrecht, hertog van Saksen-Tesschen. Deze beloofden de intrekking der gehate keizerlijke edicten. De Gentse afvaardiging zond meteen aan het Stadsbestuur volgende tekst :

"Hunne konincklyke Hoogheden, wiens goetheyt ende genegentheytey inexprimabel is, hebben ons naementlyk verzogt om d'omstelde geesten gerust te stellen soo veele mogelyk ende een ieder te versekeren dat sy geentsins en twyffelen of syne Majesteyt den Keyser sal alles goedkeuren en approberen.

<p><i>Festen gehouden op den Vrijdagmarkt op 10de Juni 1787, ter gelegenheid van het intrekken der decreeten van Jozef II</i></p>	<p><i>Festivités organisées au Marché du Vendredi le 10 juin 1787, à l'occasion du retrait des décrets de Joseph II</i></p>
--	---

Het nieuws van de herstelling der aloude gebruiken, zoals voor 200 jaar, veroorzaakte algemene vreugde in de stad.

Toen de 10de juni de afgevaardigden uit Brussel terugkwamen, gingen duizenden stedelingen hen tegemoet, tot verscheidene mijlen buiten

de Keizerpoort. Een halve mijl van de stad genaderd, werden de paarden van de koetsen der afgevaardigden uitgespannen, en trokken de stedelingen zelf de rijtuigen tot binnen de poorten der stad. Aan de Keizerpoort werd de delegatie begroet door het geschut van een vaartuig der schippersnering. De stoet ging verder naar het stadhuis, waar het verslag der besprekingen aan de menigte werd voorgelezen.

De triomfklok werd geluid. 's Avonds werd het belfort verlicht en de vier hoofdgilden boden de bevolking een "bal gratis" aan in de schouwburg van St.-Sebastiaan.

De feestroes bereikte het hoogtepunt tijdens een groot feest op de Vrijdagmarkt, aan de bevolking aangeboden door 22 edelen. (12 juni 1787) Op 14 juni 1787 schreef de "Gazette van Gent" :

"Verscheyde Heeren van onsen Edeldom deze heuchelyke gebeurtenisse noch meer willende vereeuwigen, hebben ten zelven dage aen het Publicq een feest gegeven en op de Plaetse, gezeyd Vrydags-Merkt, laeten braeden twee alderzwaerste Ossen en zes Schapen, die onder het geluyd van onze Triumph-Klokken, het spelen van den Beyaerd en het losbranden van Geschut aen het Volk ten besten zyn gegeven, benevens zes duysend Brooden; ook hebben de gemelde Heeren rond deselve Merkt laeten plaetsen en voor het volk laeten aflopen twee stukken rooden Bourgogne en twee stukken witten Wyn en honderd tonnen bier, en dat al het Vleesch weg gehaeld en den Wyn en het Bier uytgedronken was, zyn alle de ydele Vaten Stellingen en voorder Getuyg aen het Volk tot Roof gegeven...

De braspartij greep plaats rond het standbeeld van Karel V. Rond het voetstuk had men een vierkante omheining gemaakt met schragen. Op de schragen lagen de vaten wijn en bier. Binnen het vierkant waren grote putten gegraven, bedekt met ijzeren staven. Daarop werd het vlees gebraden.

In zijn "Korten inhoud der Nederlandsche Geschiedenissen van 1496 tot 1794", geeft François De Laval een beschrijving van het feest :

"Er ging meer wyn en bier verloren dan gedronken; de vaten liepen niet hevig genoeg, men sloeg de bommen in. Dan zag men de eene met kannen komen, andere met potten, nog andere met flesschen waarvan de kroppen afgeslagen waeren; met haeckers of glazen, dan sommige staken hunne hoeden omhoog en dronken uyt den tip; zelfs waeren er die hunnen schoen naer omhoog staken en andere hunne dubbel gevouwe neus-

doeken of sayette mutsen, om te kunnen zeggen van de algeme-
ne vreugd mede deelagtig geweest te zijn."

De uitdeling van brood en vlees verliep evenmin zonder kleerscheuren en eindigde met de plundering van de hele voorraad. Een bende drinkebroers klopte aan bij de Bijloke en eiste onder bedreiging twee tonnen bier, geld en voedsel. Hetzelfde lot ondergingen de kloosters der Predikheren, Augustijnen, Vrouwebroeders en Cellebroeders. Het feest was reeds behoorlijk uit de hand gelopen, toen de Schepenen meenden dat het nu welletjes was :

"Alsoo het cleyn volk noyt content en is, zyn zy s'anderendags, door het uytdeylen van gelt door de heeren Staeten, moetwiliger geworden, tot soo verre van te willen oproer maecken, dit nogtans sonder de minste redenen; ende syn gegaen in diversche cloosters ende hebben aldaer gelt gevraegt, eten en drincken, tgone differente gedaen hebben uyt vreesse, ende tselve s'anderendags, noch continuerende, hebben de heeren van het magistraet maetregelen genomen ende ten dien eynde ontboden alle de dekens van de vier hooftgildens, ende versocht te doen vermaenen op 's anderendags, 15e, wesende mercktdagh, alle confraters, ten eynde hun te laeten vinden op den stadthuyse, ten ses uere s'morgens, met behoorlyk zygeweer, om alsoo te beletten de desorders, die sauden connen voorvallen".

De krachtdadigheid der magistraet belette inderdaad verdere woeling, doch slechts voor korte tijd. De bevolking, verdeeld in Oostenrijksgezinden en patriotten, kon maar niet tot bedaren komen. Einde juli 1878 was het nodig een korps vrijwilligers op te richten om deze, in geval van nood, dag en nacht te laten patrouilleren...

R. HESPEL

HIPPOLIET VAN PEENE

Hippoliet Van Peene werd geboren te Kaprijke op 1 januari 1811. Zijn vader Jacques Van Peene was geboren te Boekhoute rond 1786, had dienst genomen in de gezondheidsdienst van het Frans leger, werkte in het militair hospitaal te Gent en behaalde een licentie in

de geneeskunde te Parijs in 1814. Vader Van Peene vestigde zich een tijd te Gent van 1817 tot 1819, verbleef daarna te Lovendegem, Boekhoute en Drogen en keerde naar Gent terug, waar hij overleed op 1 februari 1838. Hij schreef enkele werken in verband met geneeskunde.

De jonge Van Peene verbleef bij zijn grootmoeder te Gent, waar hij de lessen volgde aan het atheneum; in 1831 volgt hij de lessen aan de Gentse universiteit en behaalt er het diploma van dokter in de geneeskunde in 1835. Reeds op het atheneum vertoonde H. Van Peene een literaire aanleg; met enkele vrienden stichtte hij het toneelgezelschap "Les Bons Amis". De vereniging gaf toneelvertoningen in de herberg "Den Duyts" gelegen bij St.-Jacobs, 2. Men speelde in het Vlaams en in het Frans. In 1833 speelde men het eerste werk van Van Peene "Le choléra", vermoedelijk in verband met de cholera-epidemie van 1832. Wat later verhuisde "Les Bons Amis" naar de zaal Flora in de Holstraat.

Op 29 maart 1837 huwde H. Van Peene met Virginie Miry, de tante van de toondichter Karel Miry. Mevrouw Van Peene had toneel gespeeld bij "Les Bons Amis" en beschikte over een waar talent. Hier moeten we toch vermelden, dat in die tijd het hoogst uitzonderlijk was, dat vrouwen toneel speelden; meestal werden de vrouwenrollen vertolkt door mannen. De toneelmaatschappij "Les Bons Amis" was nu een tijd niet actief, maar in 1840 besloten enkele leden aan een wedstrijd te Oostende deel te nemen. Ze behaalden er een derde prijs met een treurspel en een tweede prijs met een zangspel, terwijl Mevr. Van Peene de prijs won voor de beste actrice en Karel Onderet de prijs voor de beste toneelspeler. De toneelgroep had gespeeld onder de benaming "Broedermin en Taelyver". Aangemoedigd door het succes werd besloten tijdens het seizoen 1841-1842 een reeks vertoningen in te richten in de Parnassus op de Houtlei. Onderet was de eerste voorzitter van Broedermin. "Van Peene was eigenlijk de ziel van die verdienstelijke kring. Met hart en ziel legde hij zich toe op het moderniseren van dit toneel. In de keuze der stukken, in de trant van voordragen, in de kleding, in de toneelschikking, was dadelijk zijn gevatheid in het vak voelbaar, en, bepaaldelijk voor Broedermin een onschatbaar factotum, had hij een open oog voor alles, zelfs voor de geringste zaken. Hij zelf leidde steeds de herhalingen; zowat de viool krabbende, was hij het ook die meest al de liederen en de koren aanleerde. Gelijke bedrijvigheid toonde hij bij de vertoningen. Na voor elk bedrijf de schikking van het toneel te hebben bestuurd, kroop hij naar het souffleurs gat, van waar hij met gezag

de toneelspelers als 't ware in zijn bedwang hield; hij waakte op hun houding, hun gang, hun gebaren, hun stemschakeringen; het was Van Peene's geest, die eigenlijk uit alles sprak." schrijft W. Rogghé in zijn Gedenkbladen.

Bovendien trad Van Peene ook zelf op in een aantal stukken; zo speelde hij de rol van Geeraard Denijs in het stuk Jacob van Artevelde.

Van Peene schreef 54 toneelstukken in het Nederlands alsook een vijftal stukken in het Frans. Op 31 januari 1841 werd in de Par^massus het stuk "Keizer Karel en de Berchemse Boer" opgevoerd; het stuk was geschreven naar een gedicht van zijn vriend Prudens Van Duyse en was het gevolg van een weddenschap om de inhoud van het gedicht om te zetten in een blijspel met zang in twee bedrijven. Om de betekenis van dit werk duidelijker aan te tonen, willen we er aan herinneren, dat in de periode van 1830 tot 1841 te Gent slechts vijf Nederlandse toneelwerken werden opgevoerd.

Een aantal stukken van Van Peene waren min of meer vrije bewerkingen van Parijse toneelstukken, zoals "De twee echtscheidingen", "99 beesten en een boer", "De wereld binnen duizend jaar", "Een domme vent", enz.

Een tweede reeks werken behandelde onderwerpen ontleend aan de Vlaamse literatuur : het reeds genoemde "Keizer Karel en de Berchemsche Boer", "Tijl Uilenspiegel", "Siska van Roosemael" naar Conscience, "Jelle en Mietje".

Periode van het romantisme schreef Van Peene natuurlijk ook enkele historische drama's : "Jacob Van Artevelde" (1841), "De Gek van 's Gravenshage", "Willem van Dampierre", "Charles Quint" Franse opera met muziek van K. Miry (1857).

Van Peene schreef ook nog "De Dragonder van Latour" ter gelegenheid van het huwelijk van de hertog van Brabant Leopold in 1853 en "La Belgique ou le règne de 25 ans" met muziek van K. Miry in 1856 ter gelegenheid van de 25° verjaring van de troonsbeklimming van Leopold I.

In 1848 was Van Peene een van de stichters van het weekblad "De Draek", dat strijd voerde tegen de groep Huet en hun blad "Broedermin", tegen de radicalen en tegen de conservatief-katholieken. De werken van Van Peene kenden een groot succes en lokten volle zalen. Bovendien beschikte Broedermin en Taelyver over een aantal toneelspelers, "die bijzonder in het blij- en kluchtspel uitmunten en hier ten volle "in hun element" niet nalieten de boertige overdrevenheden en geestige zetten door spraak en gebaren nog meer te

kruiden. Die stukken werkten op het publiek - en vooral op de liefhebbers van Gentsche leute - als een vuurwerk van gekheid en vrolijkheid; men kwam uit die vertooningen half gebroken van het lachen”, vertelt W. Rogghé. De werken van Van Peene zullen tot op het einde van de negentiende eeuw het repertorium van de schouwburg te Gent, maar ook in Vlaanderen, blijven vullen. Tijdens de jaren 1862-1867 kenden werken van Van Peene te Rotterdam een groot succes met de groep van Van Doeselaer.

Nog twee belangrijke punten moeten we vermelden. Tijdens een gesprek in 1846 tussen Van Peene, Onderreet en enkele andere leden van Broedermin met bouwmeester Minard vroegen ze Minard of hij geen zin had een Vlaamse schouwburg te bouwen. Minard greep het voorstel aan en bouwde op eigen kosten de Minard-schouwburg. “Het feit dat Gent als eerste Vlaamse stad in 1847 in het bezit kwam van een schouwburg, waarin de Nederlandstalige gezelschappen hun thuis konden herkennen, verdient wel even de aandacht” schrijft Jaak Van Schoor.

Zeker moeten we er niet aan herinneren, dat Van Peene ook de schrijver is van het lied “De Vlaamse Leeuw” in 1847 en getoonzet door zijn vriend K. Miry. Door het decreet van 6 juli 1973 van de Nederlandse Cultuurraad zijn de eerste twee strofen van De Vlaamse Leeuw het volkslied van de Nederlandse cultuurgemeenschap. In zijn studie “Het Ontstaan van de Vlaamsche Leeuw” schrijft Floris Prins :

“Men weet dat de tooneelspeler Lauwers ons daaromtrent een en ander heeft opgetekend. Het is te vinden in : “Mijn gedenkboek. Berichten, voorvallen en gebeurtenissen uit mijn leven, door Frans Edmond Lauwers, naar aanleiding van mijn 50jarig jubelfeest als tooneelkundige en schrijver 1836-1886” (Dendermonde, 1887). De schrijver die uit het geheugen vertelt, bedriegt zich weleens van datum en zoo ook, waar bij het over het ontstaan van *De Vlaamsche Leeuw* heeft, zal hij 1848, voor 1845 schrijven; ook ander bijzonderheden schijnen niet alle op de letter historisch juist. Ziehier zijn verhaal ietwat ingekort : ‘In de eerste dagen van Augusti 1848, bevond ik mij, zoals het dikwijls gebeurde, ten huize van Van Peene. Onder vriendelijken kout spraken wij over Marseillaise, Brabonçonne, God save the Queen, Wien Neerlandsch bloed, enz., toen eensklaps Paul van Loo, schoonbroeder van den onsterfelijken Van Peene uitriep : ‘Wat jammer dat wij, Vlamingen, nog geen nationalen zang heb-

ben.'

Van Peene luisterde met aandacht, terwijl hij zijn bokkebaardje streelde. Drie dagen nadien kwam hij naar het lokaal van *Broedermin en Taelijver*, nam Karel Onderreet - die alsdan nog een schoon barytonstem bezat - terzijde en beiden trokken naar boven, in de repetitiekamer.

Eenige oogenblikken later hoorden wij bovengenoemde, onder de begeleiding van Van Peene, die op zijn viool krabbelde, zoals hij het heette, het nieuwe lied beproeven.

Wij luisterden naar dien zang die ons al langer hoe meer begon te bevallen.

Door nieuwsgierigheid aangedreven, trokken wij met eenige leden naar boven. 'Is er geen belet?' vroeg de oude P. Erfelinck. 'Binnen' antwoordde men 'Wat is er hier gaande?' vroeg vriend Gustaaf Verhaeghe. 'Hier is gaande, antwoordde P. Onderreet, dat Van Peene een volkszang gedicht heeft met muziek van zijn neef Karel Miry, een lied dat binnen eeuwen nog de Vlamingen in geestdrift brengen zal...

Een uur later deden wij met ongeveer 20 leden, - en voor de eerste maal, - "De Vlaamsche Leeuw" met volle stemmen weergalmen.' "

Fl. Prins eindigt zijn studie met de volgende zin :

"We durven besluiten : eenerzijds de historische teksten, omtrent 1302, die Conscience's "Leeuw van Vlaanderen" verwekten, maar nog meer de Brabantsche teksten met den treffenden leeuwenzang van Boendale, en anderzijds de internationale politieke gebeurtenissen van 1840, met de Duitsche en Fransche strijdliteratuur om den Rijn, hebben aan Van Peene de beelden bezorgd van zijn "Vlaamsche Leeuw."

Maar ook Fl. Prins heeft zich vergist. In haar studie "De Vlaamse Leeuw. Feiten en stemmingen uit de jaren 1840-1848" heeft Ada Deprez duidelijk aangetoond, dat het werk geschreven werd in 1847. Van Peene overleed op 19 februari 1864. Hij werd begraven op zondag 21 februari; in de lange begrafenisstoet stapten achter een peloton infanterie, het muziekkorps van de Verenigde Artisten en afgevaardigden van 35 verenigingen. Na een mis in de Sint-Pieterskerk werd Van Peene begraven op het kerkhof van de Heuvelpoort. Aan het graf werden talrijke redevoeringen uitgesproken, onder meer door Lafontaine (Broedermin en Taelijver), Boone (de Fonteinisten), Heremans (De Taal is gans het Volk), Vervier (liberale afdeling), On-

dereet, enz.

Onmiddellijk werd er besloten op het kerkhof een gedenkteken op te richten. Het monument, werk van beeldhouwer A. Van Eename, heeft een piramidale vorm met het borstbeeld van Van Peene. Op de voorzijde leest men

Aan
Dr. HIPPE. VAN PEENE
Tooneeldichter

Secretaris der Koninklijke Maatschappij : Broedermin en Taalijver,
Ridder der Leopolds-orde,
Geboren te Caprijcke 1 januari 1811
Overleden te Gent 19 februari 1864.

Langs de rugzijde staat :

Schrijver
van talrijke werken :
drama's, tooneel- en blijspelen
Vlaamsche en Fransche opera's en liederen.

Langs beide zijden een der volgende verzen :

Het dankbaar Vlaamsche volk verhief hem dit gesteente.
Het land bewaart zijn roem, dit praalgraf zijn gebeente.

Het grafmonument werd ingehuldigd op 16 juli 1865; van op de Kouter vertrok een lange stoet, waarin talrijke Gentse maatschappijen en alsook de toneelverenigingen van Brussel, Deinze, Ieperen, Dendermonde en Kortrijk opstapten naar het kerkhof van de Heuvelpoort. Felix Boone en La Fontaine huldigden er H. Van Peene. Thans ligt het graf van Van Peene eenzaam en verlaten op het oude kerkhof van de Heuvelpoort. Aan het huis Peperstraat 11 werd door de V.T.B. een herdenkingsplaat aangebracht.

In 1901 werd onder het voorzitterschap van P. Verbauwen, gemeenteraadslid, een comité opgericht met als doel de borstbeelden van Hip. Van Peene en van Nap. Destanberg te plaatsen in de pas opgerichte Nederlandse Schouwburg. In maart 1902 had een galavertoning plaats, waarop "Mast en Danneels" door N. Destanberg en "'s Avonds in de Mane" door H. Van Peene werden opgevoerd. De

beide borstbeelden werden gemaakt door beeldhouwer Theo Soudeyns en gegoten in brons door de kunstbronsgieter Lod. Goossens.

M. STEELS

BIBLIOGRAFIE

N. Destanberg : H. Van Peene en zijn Werken.

Jaak Van Schoor : Een Huis voor Vlaanderen.

Frans Lauwers : Mijn gedenkboek.

F. Prims : Het ontstaan van de Vlaamsche Leeuw (Verslagen en Mededeelingen van Kon. Vlaamsche Academie voor Taal- en Letterkunde, 1935).

W. Rogghé : Gedenkbladen Ada Deprez : De Vlaamse Leeuw. Feiten en Stemmingen uit de jaren 1840-1848. (in Jaarboek van De Fonteyne 1960)

TAFKE 'T ZANDBOERKE (1881-1943)

Tafke of Utafke heette eigenlijk Gustaaf Coryn. Hij was klein van gestalte, liep ietwat voorovergebogen, beefde over al zijn ledematen en men kon moeilijk zijn ouderdom bepalen. Hij had steeds zijn vette "klakke" op zijn hoofd en een "ésarpe" was rond zijn nek gedraaid. Hij was gekend in gans de stad Gent met zijn "steekèrre" getrokken door twee honden en soms was er nog een derde vòòr de stootkar gespannen.

Gustaaf Coryn werd geboren te Gent op 19 november 1881. Zijn vader Henri Coryn was beenhouwer en woonde in de Coupuregang 53. Daar werd Tafke en nog drie andere zonen, Adolf, Emiel en

Tafke

't zandboerke

"ZAND! SCHUUN WIT ZAND! DRUG
ZAND! AL ZAND!"

Jozef geboren. Toen zijn vader stierf verhuisde hij met zijn moeder, Amajos Catherine en broers naar de Leiekaai 78, waar ze een "spekewinkeltje" openhield. Men kon er ook garen, vingerhoeden, "presioens", "rijkuurden", "hôar- en toejesspellen" en allerhande "snuisterijen" krijgen.

Tafke deed de baan met zijn "steekèrre". Hij ging zijn zand halen bij Florent Dutoit, op de hoek van de Lieremanstraat en de Leiekaai. Zijn vrouw Maria Verbeke van Mariakerke hield de café "In de zandboer" open. Florent verkocht zand en kolen, die hem door kleine scheepjes via de Brugse vaart werden gebracht.

Eenmaal met zand geladen deed Tafke zijn "tournee". Hij ging van café tot café. Ook bij de burgers verkocht hij zand en stoofhout. Men hoorde steeds zijn bevende stam... Zand !...Schuun wit zand! ... Al zand ! " Tafke woonde in het laatste huisje van een lange "roote" arbeiderswoningen speciaal door de Vlasspinnerij "De Lys" gebouwd. Op de hoek naast zijn huisje was een "insprong", waar hij zijn "steekèrre" zette.

Als hij niet te veel getrakteerd werd kwam hij rond de middag thuis, at en kapte dan in de namiddag stoofhout van schorsen van bomen, dat hij met zijn karretje naar het dok ging halen, en ook de overschotten hout van de "Stekskesfabriek" in zijn buurt gelegen.

Toen zijn moeder stierf trouwde hij met Zulma De Schepper, bijgenaamd "Tchuule", een magere, redelijk grote vrouw, die in de fabriek "De Lys" werkzaam was. Tafke was simpel van geest en het beven van al zijn ledematen zou later verergeren door de drank en de ouderdom. Later verhuisde Tafke en zijn "Tchuule" naar "Het ijzeren hekke", een cité (beluik) op de Drongse steenweg 294. Op het laatst werd hij zo sukkelachtig dat men hem naar een gesticht bracht, waar hij op 20 oktober 1943 overleed. Tafke was 62 jaar geworden.

Zijn klanten waren voornamelijk de "cafeetjes". Daar leverde hij zand voor de "spiekelbakken" en ook om rond de "stoove" op de grond te strooien, waarin soms motieven werden getrokken. In de "spiekelbakken" kwamen ook de "sieken", sigarettenstompjes en de zwartgerookte tabak van de pijpen terecht.

Zand diende ook om metalen en tapijten te poetsen, in de bakjes voor de huisdieren en verwarmd zand in een doek gewikkeld was een goed middel tegen "reumaties" en de "valeinge". Als men vaagde strooide men zand, zo kon het stof niet opwaaien. De lijnvisser maakten hun "spijs" klaar door geplet brood met zand te mengen. Door het gewicht van het zand zonk de "spijs" naar de bodem. In

de "cafeetjes" werd Tafke dikwijls getrakteerd en zat er soms uren lang. In de zomer lagen dan zijn honden half verstikt van de warmte en in de winter verstijfd van de koude op straat. Tafke kreeg steeds last met de politie, maar het bleef telkens bij een vermaning. Als hij ouder was, werd hij praktisch door zijn "hoende kèrre" meegetrokken en toch heeft hij het jaren gedaan in weer en wind. Steeds hoor ik nog zijn bevende stem.... "Za-a-a-a-nd! .. Schuun wit za-a-a-a-nd! ... druug wit za-a-a-a-nd

DE BUDDT

ALLO, WIE PUZZELT ER MEE ?

Gewoontegetrouw bieden we ook dit jaar aan onze talrijke lezeressen en lezers een nieuwjaarsdivertissement, dat we nu eens in de vorm van een cryptogram gegoten hebben. Een cryptogram dat de puzzelaars niet alleen dienen te *klaren*, doch dat ze verzocht worden voorafgaandelijk zelf te *coderen*. Een moeilijke opgave ? Wis en zeker. Een ingewikkelde karwei ? Ongetwijfeld.

Wat uiteindelijk van de puzzelaars verwacht wordt ? Dat ze 16 jaartallen opzoeken. Dat ze die subito van hun eerste cijfer (uiteraard het cijfer 1) ontdoen zodat er 16 getallen van 3 cijfers overblijven. Dat ze die getallen schoon achter elkaar plaatsen zodat ze één groot getal van (3x16) 48 cijfers bekomen. Dat ze nu elk der 10 cijfertekens vervangen door 10 verschillende lettertekens. Hebben ze de *klaring* correct uitgevoerd, dan is een uitspraak van 48 letters (= 7 woorden) uit de bus gekomen die beslist door iedereen zal beaamd worden. Deze tip willen we wel geven : in het Nederlands is E de letter van het alfabet met de hoogste frequentie.

HOE LUIDT DIE UITSPRAAK ?

Een voorbeeld moge de gang van zaken verduidelijken. Gesteld dat de volgende 4 jaartallen gevonden werden : 1135; 1127; 1908; 1642. We schrappen de cijfers der duizendtallen. Plaatsen de getallen 135; 127; 908 en 642 op één rijtje. Bekomen aldus het groot getal 135127908642. We zoeken de *codesleutel* : 1=G; 2=E; 3=A; 4=J; 5=L; 6=S; 7=N; 8=I; 9=H; 0=U. Welk woord ontstaat na het *klaren* van het cryptogram ?

Het spreekt vanzelf dat onze opgave heel wat gemakkelijker zal uit-

vallen dan het voorbeeld met zijn veel te gering aantal letters. En nu glück auf puzzelaar(ster)s!

* * *

- A - Op 20 augustus van dat jaar waren de opstandige Gentenaars, die sedert 1432 met Filips de Goede in een zo ongelijke als uitzichtloze strijd gewikkeld waren, zo vermetel de hertog gedurende enkele dagen gevangen te zetten.
- B - Op 22 september van dat jaar werd de spoorweg Gent-Kortrijk ingehuldigd.
- C - Op 2 mei van dat jaar zat Filips de Goede te Bergen het 8ste Kapittel voor van het Gulden Vlies. 6 jaar voordien had hij het 7de Kapittel te Gent voorgezeten (Zie de Wapenschilden opgehangen in de St.-Baafskerk). In 1559 zal koning Filips II het 23ste Kapittel voorzitten (Zie wapenschilden in de St.-Baafskerk).
- D - Op 17 maart van dat jaar vaardigde Keizer Jozef II het edict uit inhoudende de afschaffing van de kloosters. Achteneenvolgens sloten te Gent hun deuren : de Kartuziers, de Ongeschoolde Karmelieten, de Kanunnikessen van de h. Barbara, de Agneten, de Kanunnikessen van Deinze, de Rijke Klaren, de Arme Klaren. Op 27 april van datzelfde jaar verving men de houten schragen van het Groot Kanon door Arduinen voetstukken.
- E - Op 27 april van dat jaar herdacht Filips de Schone (Keizer Karel's vader) de honderste verjaring van de dood van zijn verre voorvader Filips de Stoute.
- F - In februari van dat jaar bekwam Gwijde van Dampierre van de Franse koning Filips de Schone dat de Gentse XXXIX (schepenen) afgeschaft werden. Reeds in maart zag de graaf zich verplicht de XXXIV in eer te herstellen.
- G - Op 27 april van dat jaar werd de Draak van het Belfort gehaald. In 1849 zal het dier in de Hisortische Stoet rondgereden worden. Pas op 14 augustus 1854 zal het koperen ding zijn plaats op het Belfort terugkrijgen.
- H - Op 8 juli van dat jaar herdacht Filips de Goede de eerste verjaring van de dood van zijn eerste vrouw Michelle, overleden in het Hof ter Posterne en begraven in het hoogkoor van de St.-Baafsabdijkerk.
- I - Op 26 augustus van dat jaar maakten op verschillende plaatsen van de stad aangebrachte affiches aan de bevolking bekend dat zowat 600.000 dienstplichtigen gemobiliseerd werden.
- J - In de loop van dat jaar legde Jan van Eyck de laatste hand aan

zijn Lam Gods dat op 6 mei van het volgende jaar in St.-Janskerk plechtig zou ingehuldigd worden.

- K - Op 30 augustus van dat jaar werd de eerste steen gelegd van het middenschip van de St.-Janskerk die 7 jaar nadien de naam van St.-Baafskerk kreeg.
- L - In mei van dat jaar permitteerde zich een afvaardiging van de Gentse Schepenen, de hertog Jan zonder Vrees ten spijt, met de Parijse Schepenbank te verbroederen. Bij welke gelegenheid meer dan één Parijse Schepen zich met een "Witte Kaproen" van de Gentenaars tooide.
- M - Op 13 juli van dat jaar herdacht men piëteitsvol in alle grote steden van het land de tiende verjaring van de dood van Aarts-hertog Albert van Oostenrijk, Isabella's echtgenoot.
- N - Op 15 oktober van dat jaar werden de 4 stenen pilaren afgebroken die op de Groentemarkt prijkten. Op hun plaats stonden vòòr 1483 houten exemplaren die stijlen, palen, maar meestal staken genoemd werden. Deze staken werden weleens gebruikt om er veroordeelden met een oor aan te spijkeren.
- O - In het begin van dat jaar zag de Vlaamse graaf Lodewijk van Nevers zich verplicht het graafschap voor goed te verlaten. In datzelfde jaar werd Geeraard Denijs deken van de wevers.
- P - In juli van dat jaar trad E. Braun als burgemeester af nadat hij zijn 25-jarig ambtsjubileum gevierd had.

* * *

Mocht u eventueel naar helpende handen uitzien, daar zijn V. Fris, J. Dhondt, D. Destanberg, G. Celis, Ch.-L. Diericx, Fr. de Potter en Pr. Claeys : allemaal bevoegde mensen die U bereidwillig en belangeloos o.a. in het Stadsarchief zullen te woord staan.

In G.T. van maart 1977 zal tegelijkertijd met de oplossing van het geheimschrift de palmares van de laureaten van onze puzzelwedstrijd wereldkundig gemaakt worden.

DEN GOEDEN OUDEN TIJD !

Ja, in dien goeden ouden tijd
Was er voor elk brood te winnen,
Die met couragie en met vlijt

Op straat aan 't venten dierf beginnen.
Met koeken, eiers of met fruit,
Meê peerdelever of met kruit.
Makrons of geernaert, 't was gelijk, }
Het bracht al geld op gelijk slijk. } bis

II

Ziet eens den tijd van Kokedie
Van Titalo en van Lagerre,
Het leuren was, gelijk voorwie,
Voorzeker dan een goeie affaire.
Men hield er soms wel mêe den zot,
Er werd gelachen en gespot,
Maar bah ! 't deed toch ulder weinig last }
Binst knippen zij de schijven vast. } bis

III

De venters leefden toen te vree
Gelijk een blieksken in het water,
En nu verdienen wij er meê
Juist en snee brood en nen patater !
Ja zoo es 't nu met ons gesteld
Er is bij 't volk te weinig geld,
Daarbij 't gaat al met haat en nijd, }
Ja, weg is hij, de goeie oude tijd. } bis

Ontleend aan de revue "T'Es zuu laete !" (1903)

BIBLIOGRAFIE

1. JAN DHONDT : "Machten en Mensen". De belangrijkste studies van Jan Dhondt over de geschiedenis van de 19de en 20ste eeuw. Voornoemd werk werd uitgegeven door de Jan Dhondt-stichting en bevat naast een bio- en bibliografie van Prof. Jan Dhondt zeventien studies, die verschenen in binnen- en buitenlandse tijdschriften. In verband met Gent willen we volgende studies vermelden :
L'industrie cotonnière gantoise à l'époque française

Notes sur les ouvriers industriels gantois à l'époque française

La préhistoire de mouvement syndical

Un militant gantois de la première internationale (De Boos)

Woelingen te Gent in 1848

Deze belangrijke historische studies, die een nieuw licht werpen op het historisch gebeuren, waren moeilijk bereikbaar. De stichting Jan Dhondt moeten we dan ook danken voor haar initiatief.

2. E. PICHAL : "De Geschiedenis van het Protestantisme in Vlaanderen". We oordelen ons niet bevoegd om dit boek te bespreken. We vermelden echter deze studie, omdat in talrijke hoofdstukken gebeurtenissen te Gent en personen, die te Gent een voorname rol hadden in de protestantse gemeenschap, worden behandeld. De auteur was gedurende vele jaren predikant te Gent en werd daarna hoofd van de Belgische protestantse kerkgemeenschap te Brussel.

3. KRISTINA DE VINCK : "De Metamorfozen van een Stadsgezicht. De Graslei en de Koornlei te Gent van de middeleeuwen tot vandaag." (Gent 1976) Voornoemd werk verscheen in de Verhandelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent als deel XIII. Aan het Woord vooraf van prof. F. De Smidt ontlene we : "Het is toch de eerste maal dat een wel omschreven stadsge-deelte als het Gras- en Koornlei het voorwerp is geweest van een uitgebreide en goed gedocumenteerde studie. Na het situeren van het geheel in het stadsbeeld werd voor zover mogelijk de bouwgeschiedenis van elk huis, gesteund op een degelijk archiefonderzoek, opgespoord. De gevels werden per eeuw, van de oudste tot de jongste, tot in de minste bijzonderheden ontleed en besproken. Dit werk betekent een aanzienlijke verrijking voor de kennis van ons architecturaal patrimonium. Mocht het ook bijdragen tot een betere waardering en bescherming van dit cultuurbezit. Het zou de auteur, die lof en welgemeende gelukwensen ruimschoots verdient, ook een bijzonder genoegen verschaffen." Het werk telt 164 bladzijden, alsmede 65 illustraties en een totaalbeeld van al de huizen op de Graslei en Koornlei. Een prachtwerk.

Het lidmaatschap van de Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent bedraagt voor 1976 driehonderd frank. De prijs van deze verhandeling voor niet-leden bedraagt 400 fr. (te storten op P.C.R. van de Maatschappij 000-0370680-43

4. EENHEID EN SCHEIDING IN DE NEDERLANDEN 1555-1585. Naar aanleiding van de herdenking van de Pacificatie van Gent werd door het stadsbestuur van Gent in het Centrum voor Kunst en Cultuur de tentoonstelling Eenheid en Scheiding in de Nederlanden 1555-1585 ingericht. Met zijn 600 nummers schilderijen, tekeningen, penningen, documenten, voorwerpen, enz. geeft deze tentoonstelling ons een prachtig beeld van de bewogen periode 1555-1585. Dr. J. Decavele, stadsarchivaris te Gent, die werd belast met de organisatie van deze tentoonstelling. Deze tentoonstelling is zeer duidelijk gestructureerd : Nederlandse samenleving aan de vooravond van de opstand, Op de Drempel van een troebele tijd, Alva en de Geuzen, de Eenheid hersteld ? , naar de scheuring. Bij deze tentoonstelling werd een catalogus, opgesteld door dr. J. Decavele, uitgegeven. Deze werkelijk rijk uitgegeven catalogus met leerrijke en boeiende teksten telt honderden illustraties waaronder zeer veel in kleur. Deze tentoonstelling heeft duizenden bezoekers gelokt, waarbij ook ontelbare uit het buitenland.

5. "Mgr. A. Triest 1576-1657" Bij de tentoonstelling in de Krypte van de St.-Baafskathedraal te Gent werd een beknopte gids uitgegeven met een volledige beschrijving van de krypte, alsmede van de tentoongestelde voorwerpen.

JOS MUREZ schreef "André Vyncke 80 !" in Vooruit van 16.9. 1976. In dit artikel leert Murez ons de "eminente figuur uit het Gentse kunstmilieu" kennen.

7. TOERISME IN OOST-VLAANDEREN : N. 4, 1976. Het juli-nummer van dit tijdschrift bevat twee artikels, die we moeten vermelden : R. De Herdt : Lievens Bauwens en zijn muilezel. Gontran Van Severen : Het Rabot.

8. JAN KOOIJMAN : "Schilderijen in Schilderijen" (Vooruit : 2.9. 1976). In dit artikel wordt de schilderij van Pieter de Noter "Een gebeurtenis nabij het Lam Gods in de St.-Bavo te Gent", dat bewaard wordt in het Rijksmuseum te Amsterdam besproken.

9. VLAANDEREN. Tweemaandelijks tijdschrift voor kunst en letteren. Nummer 153 van dit tijdschrift bevat onder meer de volgende artikels :
Gent en de opstand tegen Spanje

Aanleg van een nieuwe verdedigingsgordel
De ontwikkeling van het Gentse huisgeveltype in de tweede helft
van de 16de eeuw
De Bollaertskamer
Alle artikels zijn prachtig geïllustreerd. Prijs : 90 fr. Te bestellen :
Bank van Roeselare, postrekening : 000-0009576-70.

BIBLIOTHEEK

Wij onvingen met dank

van dhr. Hebbelynck G. : Ken de stad Gent (catalogus tentoonstelling)
van dhr. Van Wesemael M. : Tafel op de Handelingen van de Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde (overdruk nr. XXII, 1968)
van dhr. Rieux : Gentse volkstypen uit het verleden in beeld (Buth)
van dhr. Huys P. : De Ronsese textielindustrie in de XIXe eeuw, begin XXe eeuw (Van Butsele K)
van het stadsbestuur : Eenheid en scheiding in de Nederlanden 1555-1585 (J. Decavele) (catalogus tentoonstelling)
van dhr. Haerens : Gentse gedenkplaten (Haerens K)

HET MEEST GENTSE VAN ALLE GENTSE LIEDJES

In een van onze vorige nummers (1976 - No 2 - p. 87-88) hebben wij verteld hoe een van de populairste liedjes van Karelke Waeri, De Kl...., tot stand kwam.

Van zéér veel zijden zijn daar reacties op gekomen en het is wel merkwaardig te kunnen vaststellen dat dit thema talrijke Gentenaars blijft fascineren. Sommigen wisten wel dat een dergelijk liedje bestond, maar praktisch niemand kent het. En het blijkt wel dat heel wat Gentenaars dit schijnen te beschouwen als een lacune in hun opvoeding.

Wij voldoen dan ook graag aan de wens van velen om de tekst van dit liedje te publiceren.

Een amusant detail is wel, dat als Karelke dit liedje zong, hij nooit zelf het fatale woord uitsprak. In de plaats daarvan zweepte hij even zijn strijkstok op de snaren. Dit werd een soort spelletje tussen hem en zijn toehoorders, toehoorders die met spanning de climax afwachten en dan op het kritieke moment "het" woord uit volle borst uitgalden. Maar ja, daar kon Karelke niet aan doen...
Om de tekst te bekomen volstaat het een kaartje te schrijven aan het secretariaat. De tekst zal dan samen met het januarimunmer worden verzonden.

AANVULLENDE LEDENLIJST

993. Engelenschilt G. Jutestraat 3 9000 Gent
994. Mej. Haemelinck L. Rietstraat 7 9810 Drogen
995. Bibliotheek Willemsfonds Patrijsstraat 12 9000 Gent
996. Troch R. Hofstraat 69 9000 Gent
997. Verbrugge G.-P. Brusselsesteenweg 573 9219 Gentbrugge
998. Buysse R. Roskamstraat 40 9220 Merelbeke
999. Bril L. Sint-Jacolsnieuwstraat 83 9000 Gent
-
1000. Mw. Vanderheyde P. Dorp 8 9830 Sint-Martens-Latem
-
1001. Abbenbroek W. Bagattenstraat 176 9000 Gent
1002. Lerou E. Ferrerlaan 447 9000 Gent
1003. Mw De Witte G.-Martens Jan Delvinlaan 116 9000 Gent
1004. Gyselinck P. Verpleegsterstraat 28 9000 Gent
1005. Bruylandt F. Klein Turkije 12 9000 Gent
1006. Dr Demeulenaere G. Hundelgemsesteenweg 700 9220 Merelbeke
1007. de Meester E. Filip Van Cleeflaan 266 9000 Gent
1008. Nagels J. Sint-Denijsstraat 53 9820 Sint-Denijs-Westrem
1009. Morraye Cl. Lange Violettenstraat 53 9000 Gent
1010. Mw. Didelez R. Walgrave Tentoonstellingslaan 62 9000 Gent
1011. Mw. Stuyvaert-Van Imschoot D. Sportstraat 123 9000 Gent
1012. Daens L. Kortrijksesteenweg 58 Bus I 9000 Gent
1013. Eeckhaut H. Kalverbosstraat 4 9210 Heusden
1014. Colle F. Snellaertstraat 7 9000 Gent
1015. D'Hulst M. Nieuwe Wandeling 111 9000 Gent
1016. Slaats D. Golfweg 43 9000 Gent
1017. Van Renterghem L. Snoekstraat 46 9000 Gent

1018. Stevens W. Rooigemdries 18 9510 Balegem
1019. Mw. Janssens-Vyncke E. Bernheimlaan 29 9219 Gentbrugge
1020. Carette Ch. Oude Vierschaarstraat 17 9831 Deurle
1021. Reynaerts R. Braemstraat 87 9219 Gentbrugge
1022. Mw. Beys G. Kromme Wal 91 9000 Gent
1023. De Graeve N. Heidelaan 38 9060 Zelzate
1024. Van Oost G. Barrestraat 19, 9000 Gent
1025. Van Speybroeck A. Drongenhof 7 9000 Gent
-

STEUNFONDS 1976

G. Van Damme 2.000 fr. - Dr. J. Thibau 800 fr. - H. Collumbien 500 fr.
- N.N. 300 fr. - J. De Backer 300 fr. - A.J. Impens 200 fr. - Z.E.H.
De Bruyker 200 fr. - Dr. L. De Vos 200 fr. - Mw Rappe 150 fr. -
J. Eeckhout, Mw Den Dooven, T. De Smet, R. Janssens, Mej. R. De
Porre, G. De Backer, H. De Graeve, P. Buysse, H. Nowé, P. De Cra-
mer, C. Pierre, Mw L. Van Dijk, R. Tondat, F. Andries, Patisserie
Bloch, 100 fr. - A. De Reuse, A. De Meijer, C. Block, A. De Pauw,
R. Goethals, G. Fortie, G. Van Damme, M. Philips, J. De Schamphe-
laere, R. De Geyter, M. Herckenrath, 50 fr. - J. De Schepper, 25 fr. -
E. Maes, Mw Neyt, 20 fr.

BESCHERMLEDEN 1976

Mw De Staute - De Loore H. 1000 fr.

STEUNENDE LEDEN 1976

Goethals Franklin	500 fr.
Leirens Jean-Pierre	500 fr.
Cocriamont Anne	500 fr.
Cottinie Marcella	500 fr.
N.V. Kredietbank-Zetel Gent	500 fr.

INHOUDSTAFEL 1976

I. Gent in 1847. Het hongerjaar.	3
Gent in 1848. Woelingen te Gent.	47
Gent in 1849. Het cholera-jaar.	102
Gent in 1850.	191
Gent in 1851.	241
Gent in 1876.	150
De Sint-Jorisgilde te Gent.	20
De schuttersfeesten van het Sint-Jorisgild in 1752.	220
De Maagd van Gent.	63, 115, 207
De Melkmarkten te Gent.	38
Gentse Brouwersuithangtekens in 1494 en in 1663.	74
De Broederschap van Sint-Jakob-in-Compostella.	127
Eerste archeologisch onderzoek in het Patershol.	134
De Pacificatie van Gent.	146
De Pacificatiefeesten te Gent in 1876.	161
Het Liber Floridus.	186
Het eerste dodelijk vliegtuigongeval in ons land.	256
Het Feest liep uit de hand.	260
Tafke 't Zandboerke	269
II. BIOGRAFIEEN	
Martin Joseph Mengal.	37
Nog eens Karelke Waeri.	84
Nog Livinus Cruyl.	98
Hippoliet Van Peene.	263
III. ARCHEOLOGISCH INVENTARIS	
Het Huis De Rave.	139
Het Huis van de nering van de visverkopers.	230
IV. LIEDEREN	
Kijk-hij-Kijke !	43
De schoonste dag zijn's levens.	144
Klacht Koer 99.	188
Den goeden ouden tijd.	274
V. Vraag en Antwoord.	
Bibliografie.	40, 97, 142, 182, 234
Te Gent.	41, 97, 142, 180, 275
Aanvullende Ledenlijst.	39, 95, 142, 180, 235
	41, 100, 143, 185, 236, 279

ILLUSTRATIES

Broodzetting 6 maart 1847.	9
Figuratief Plan van Gent 1847.	15
Kruisboogschutters.	21
Het Sint-Jorishof.	22, 24, 25
Schilderij : het schuttersfeest van 1618.	27
Gildebreuk van de Sint-Jorisgilde.	29
Blazoën van de Sint-Jorisgilde.	31
Het Sint-Jorishof einde 19de eeuw.	33
Casino van de Sint-Jorisgilde.	35
Weekblad "De Draek".	50
Maatschappij "La Concorde".	60
De Maagd van Gent (stadhuis)	68
De Maagd van Gent (postgebouw)	119
De Maagd van Gent (Petrus de Goesin)	122
De Maagd van Gent (Manilius)	125
Spijskaart met de Maagd van Gent.	210
De Maagd van Gent.	212
Karel Waeri.	90
Houten gevel te Gent.	96
Nieuwjaarswens burgerwacht 1849.	108
Nieuwjaarswens van de Fonteinisten.	240
Archeologische vondsten Patershol.	135, 138
Huis de Rave.	140
De Thuyn der 17 Provinciën.	151
Het Kuldershuis te Gent.	155
De Pacificatiezaal in het stadhuis te Gent.	162
Herdenkingsplaat van de Pacificatie.	164
De Pacificatiestoet van 1876.	166, 175
Het Gravenkasteel.	198
Het Zuidstation in 1850.	204
Schilderij "Het schuttersfeest te Gent in 1752" door P. Van Reysschoot.	227
Het Huis van de nering van de visverkopers.	230
Huis Saceghem in de Drapstraat.	244
Belforttoren van 1853.	242
De Dierentuin te Gent.	246
Vliegtuig van Kinet.	259
Feest op de Vrijdagmarkt op 10 juni 1787.	261
Hippoliet Van Peene	269
Tafke 't zandboerke	270

PERSONENREGISTER

op de jaargangen 1972 tot 1976 van Ghendtsche Tydinghen.

De Romeinse cijfers duiden de jaargang aan, de Arabische cijfers de bladzijde. Per artikel wordt de naam slechts één maal vermeld.

- Alexander I : I : 9
Anseele E. : II : 147; III : 15,
180; V : 160
Antheunis J. : III : 57
Antheunis K. : IV : 121, V 251
Arandeaulx : III : 97
Arens Jan : III : 79
Baertsoen M. : III : 18
Bartels : II : 70
Bassyn : III : 118
Baumann : III : 118
Bauwens L. : I : 58
Bénard : III : 96, 196
Benoit P. : II : 29; V : 165
Benthuyse : II : 97
Beyls : III : 118
Billet J. : IV : 194, 214; V : 81,
209
Blanc L. : III : 29; V : 59
Blockeel : II : 167
Blommaert : III : 157; IV : 202,
205; V : 109
Boddaert K. : III : 6
Boone F. : II : 26; V : 49
Boudewijn : III : 116
Bracq H. : IV : 3
Braun E. : II : 222; III : 18,53,
212; IV : 27, V : 217
Bruneel O. : III : 18
Burggrave : V : 154, 156
Burvenich : V : 159
Buyens A. : III : 232
Callier A. : III : 132; IV : 9
Callier G. : III : 139; IV : 210;
V : 49, 199
Callier H. : III : 132
Canneel : V : 156
Capeinick J. : V : 169
Carels K. : III : 15; IV : 7; V :
106
Casier J. : III : 15
Casier-Tricot : III : 168
Claes-De Cock : III : 216
Claeys Pr. : IV : 31
Claus E. : II : 183; V : 180
Cleppe Jan : I : 72
Cloquet D. : I : 145; II : 130
Cluysenaar A. : V : 169
Cnudde A. : IV : 89
Cobergher : III : 39
Conscience H. : V : 16, 19, 59
Coppejans : V : 34, 36
Coppens : V : 16
Cramer R. : V : 34
Cruyl L. : IV : 227; V : 98
Dambre O. : I : 123
Damman L. : III : 136
Danneels : II : 121, 137, 224
De Baets P. : II : 27
De Bast-De Hert : II : 168; V :
106
De Bast P. : III : 115; IV : 9
De Beule A. : V : 36
De Block : V : 16
De Bont C. : V : 216
De Boos K. : IV : 14
De Brauwere-Nolet : V : 16

De Brucq I. : II : 27; V : 154
 De Busschere Edm. : I : 16
 De Cock J. : II : 15
 De Coninck R. : I : 134; III :
 118
 De Coster : IV : 45; V : 58
 De Cuyper : III : 118
 Degerickx : V : 243
 De Gruutere A. : III : 97
 De Haerynck : III : 124
 De Heere Lucas : IV : 214
 de Hemptinne : II : 216
 De Jaegher E. : V : 201
 Dekeghel : V : 165
 de Kerchove Ch. : III : 15, 119,
 196; IV : 9, 169
 de Kerchove Const. : III : 154;
 IV : 43; V : 59, 254
 de Kerchove Osw. : II : 182
 De Keysere P. : I : 32; IV : 17
 De Kezel K. : III : 123; IV : 8
 De Kremer R. : II : 78
 De Laveleye : IV : 210; V : 49,
 200
 Delebecque : II : 219; III : 153,
 169; V : 199
 Delehaye : III ; II ; IV : 161,
 200; V : 14, 58, 248
 Delhaize : IV : 45
 d'Elhougne : IV : 161; V : 14,
 54, 58
 Delsande : IV : 45
 Delwaert : II : 173; V : 49, 51
 De Maere-Limmander : IV : 7
 De Meulemeester : II : 173; V :
 161
 De Muynck G. : III : 106
 Den Duyts : V : 179
 De Nobele : I : 202; II : 98
 De Noter Fr. : IV : 52; V : 277
 Den Otter J. : V : 70
 De Paepe : II : 169
 De Pauw N. : III : 102; IV : 31,
 200; V : 61, 104, 241
 De Puydt G. : I : 186
 De Ridder R. : III : 18
 De Rycke : V : 16
 De Ruyck : II : 166
 Dervaux : V : 54
 De Saegher : IV : 161; V : 16
 de Saint-Genois J. : III : 23; V :
 5, 55, 61, 109, 243
 Desmaisières : IV : 161; V : 16,
 109
 de Smet-de Nayer : II : 222; V :
 106
 Destanberg D. : II : 274
 Destanberg N. : II : 26; V : 154, 268
 De Somer P. : III : 97
 De Stoevere : I : 51, 166
 De Taeye L. : V : 203
 De Vigne E. : V : 70
 De Vigne F. : I : 15, 29; V : 106, 248
 De Vigne J. : III : 18; IV : 9
 De Vigne P. : IV : 29; V : 156,
 161, 205
 De Vigne Quyo : II : 26; V : 17,
 234, 243
 De Vriese L. : II : 30; III : 52
 De Vriesere : III : 118
 De Wachter P. : IV : 14
 De Waele J. : I : 46
 De Weerd E. : I : 26
 De Wilde B. : I : 143; III : 178,
 218
 De Wilde H. : IV : 170
 De Winne L. : IV : 29; V : 248
 D'Hane : V : 14
 D'Haene-Steenhuysse : III : 196
 D'Hoop : V : 5
 Dierman : IV : 106; V : 159
 Dillens : III : 202; V : 62

- Diricksens J. : IV : 143
 Dobbelaere-Hulin : V : 203
 Dossche C. : II : 171; III : 123;
 V : 57
 Dubois J. : IV : 210; V : 58, 206
 Dumont H. : III : 124
 Dumoulin : IV : 18
 Dürer : I : 159
 du Quesnoy : II : 78

 Falligan : III : 168
 Farman : V : 256
 Filips de Schone : IV : 182
 Foucaert : II : 148
 Fredericq C. : II : 101; IV : 210;
 V : 49
 Fredericq P. : III : 101, 115;
 IV : 7; V : 161
 Fretin : II : 170

 Gallant : III : 202
 Geefs G. : I : 64
 Geefs W. : IV : 154
 Geiregat P. : I : 39; V : 179
 Geirnaert H. : V : 36
 Geirnaert J. : II : 179; V : 157
 Gevaert : V : 38, 197
 Graet M. : I : 71
 Grenier : V : 58, 250
 Groverman : V : 104, 154, 197
 Guequier : V : 106
 Guislain : V : 197, 251, 253

 Hamel F. : III : 119
 Hardyns : III : 15
 Helias d'Huddeghem : V : 104, 241
 Hendrickx Edm. : II : 30
 Heremans : IV : 7, 202, 210;
 V : 55, 200, 243
 Herry-Vispoel : V : 250
 Hillaert F. : II : 176
 Hombrecht : IV : 121

 Hondius H. : I : 104; V : 208
 Hondius Jud. : III : 46
 Horenbault : I : 33; V : 208
 Huet : IV : 210; V : 49, 199

 Jacuemyns : IV : 200
 Jan van Gent : II : 17; IV : 72,
 147
 Johanna van Constantinopel : I :
 114
 Jonglas P. : II : 107, 140
 Jottrand L. : II : 170; V : 52
 Karel V : II : 173; IV : 83; V :
 209
 Karel van Lorreinen : II : 75; V :
 220
 Kats J. : II : 170; V : 52
 Kervijn : IV : 161; V : 16
 Kervijn de Volkaersbeke : V : 109, 243
 Kieckenpoost : IV : 91
 Kinet : V : 258
 Kluyskens J.F. : II : 129; III :
 155, 196; IV : 103

 Lambeaux J. : II : 134, 182
 Lammens H. : II : 129
 Lammens : II : 221
 Lanckman : II : 118, 218
 Laurent Fr. : I : 13; III : 111
 Leclerc-Restiaux : III : 207; V :
 12
 Ledeganck. K. : V : 11, 110
 Ledoux : I : 26
 Leirens Const. : III : 154; IV : 4,
 210; V : 49
 Lemeire : V : 69
 Leopold I : I : 109; II : 7, 28,
 169, 179, 216; III :
 119, 154, 202; V :
 106, 199
 Leopold II : II : 99; III : 132;
 IV : 8

Le Plat : V : 209
 Leroy H. : II : 115
 Levison D. : III : 126
 Leys F. : II : 218
 Lievevrouw-Coopman : III : 231
 Lippens H. : III : 15; IV : 27
 Lodewijk XIV : V : 211
 Lousbergs F. : II : 130, 176, 245
 Loveling R. : II : 27
 Loveling V. : V : 49
 Lybaert K. : IV : 8

 Manilius : II : 166; IV : 51, 166;
 V : 14, 58
 Mareska : I : 202; II : 98
 Marrissal : I : 143; III : 178; V :
 32, 229
 Mast : II : 121; 137, 224
 Mast L. : II : 134, 182; III : 232
 Matthys H. : III : 72
 Mengal : IV : 208; V : 37, 248
 Metdepenningen : II : 169; III :
 196; IV : 43, 160;
 V : 54
 Milio : II : 148
 Minard L. : II : 27; IV : 8, 119;
 V : 250, 266
 Minne-Barth : II : 69; III : 154,
 196
 Minne-Van der Straeten : II :
 168; III : 196
 Miry K. : II : 27; V : 16, 38, 266
 Moke : V : 53
 Mortier : IV : 45
 Mozart : IV : 64
 Murat de Lichtervelde : III : 169
 Mussche A. : III : 230

 Napoleon : II : 74; IV : 203
 Neut A. : V : 49
 Neyt Ed. : II : 216; V : 251

 Nuyttens : V : 16

 Ondereet K. : IV : 45, 228, 264
 Ottevaere : IV : 45
 Orts : II : 17

 Parenti di Poggio : III : 37
 Parmentier R. : I : 20, 40
 Pauli A. : II : 19, 115, 130, 174;
 III : 144, 211; V : 107,
 161, 169, 245, 254
 Pedro de Gante : I : 79; IV : 115;
 V : 235
 Pellerin : V : 52
 Piers de Raveschoot : II : 168
 Pieters C. : II : 216
 Pilsen Fr. : III : 118
 Pisson : IV : 20; V : 247
 Poelman : II : 167; III : 213
 Poppe A. : V : 34
 Portaels : V : 203
 Prayon-De Pauw : IV : 8
 Primo H. : I : 76

 Quetelet A. : I : 169, 195

 Ray Jean : II : 78
 Rens Fr. : III : 132; IV : 202; V :
 109, 243
 Reyntjens : V : 58
 Rodenbach G. : II : 222; V : 206
 Roelandt : II : 220; IV : 26, 95;
 V : 206, 243
 Rogghé P. : III : 150; IV : 32
 Rogghé W. : III : 153
 Rosseel : II : 166; IV : 200; V :
 51, 106
 Roste Wasser : II : 109, 160; V :
 235
 Rolin H. : II : 109, 160; V : 58,
 201
 Rolin-Jacquemyns : IV : 159

Schamp : III : 160
 Scribe : II : 72; V : 198, 203
 Seghers : II : 172
 Seffers : II : 148
 Seriacops : II : 173
 Serrure : III : 157; IV : 205; V : 109
 Sequah : II : 239
 Siffer : III : 18; V : 158
 Sinia O. : V : 34
 Snellaert : I : 110; III : 155; IV : 202; V : 19, 59, 109
 Soudeyns : I : 183; II : 27; V : 269
 Spae : III : 118; IV : 46
 Speeckaert P. : II : 44, 90
 Spilthoorn : II : 170; V : 51
 Stecher : V : 49, 200
 Steven : V : 53
 Stevens : III : 73
 Steyaert J. : I : 107
 Sugg : II : 205
 Sybrands W. : I : 75

 Temmerman Fr. : II : 145
 Thiery L. : III : 124; IV : 33
 't Kindt David : IV : 29, 45, 136; IV : 20
 't Kint-De Nayer : V : 14, 58
 Triest A. : IV : 41, 78, 117; V : 277
 Trossaert : IV : 160

 Utenhove : I : 114

 Van Beveren : II : 148; III : 15, 19; IV : 14; V : 160
 Van Biesbroeck J. : II : 134
 Van Caeneghem J. : II : 130; V : 17
 Van Cleef : V : 209
 Van Coetsem A. : I : 201; II : 97
 Van Crombrugge J. : II : 168; III : 154, 196

 Van Daele H. : II : 78
 van den Bossche Agn. : V : 213
 Van den Bossche : III : 117
 Van den Hende M. : I : 26
 Van den Heuvel A. : V : 67
 Van den Heuvel J. : II : 222
 Van den Meersche : II : 183
 Van de Poele : I : 168
 Van der Cruysen J. : III : 72
 Van der Cruysen F. : IV : 159
 Vanderhaeghen Ar. : I : 72; III : 153
 Vanderhaeghen D. : I : 72, III : 153
 Vanderhaeghen E. : I : 72
 Vanderhaeghen V. : I : 33
 Vanderhaert : V : 205
 Vanderheyden : IV : 8
 Van der Luere : IV : 211
 Van der Meersch : I : 166; II : 183
 Vandermeulen J. : I : 164
 Van de Velde : II : 219
 Van Duyse Pr. : III : 50; V : 16, 17, 19, 109, 265
 Van Eenaeme A. : II : 115; V : 268
 Van Ghendt-Vanderschueren : II : 168, 216
 Van Goethem E. : III : 55
 Van Grootven : V : 58
 Van Hoecke E. : I : 56
 Van Hoorde J. : II : 28
 Van Hoorebeke E. : V : 58, 201
 Van Houtte L. : V : 105
 Van Huffel : II : 172; V : 200
 Van Huffel (arch.) : V : 17, 105
 Van Hulthem : I : 2
 Van Lokeren J.B. : II : 129; III : 196, 205
 Van Lokeren A. : V : 61

Van Peene H. : I : 148; II : 27, kon. Victoria : II : 179; III : 119
 III : 155; IV : 8, 45, Vispoel : V : 14, 54
 200, 209; V : 16, Visser : II : 151
 18, 109, 263 Voituren : III : 113, 132; IV : 4,
 Van Peteghem : IV : 64, 149 8, 210; V : 54
 Van Pottelsberghe de La Potterie: von Plonnies : IV : 122
 III : 196; IV : 210; Voortman : III : 113, 132; V :
 V : 61 106
 Van Poucke K. : III : 79 Vuylsteke J. : III : 101, 129; IV :
 Van Remoortere : V : 58, 250 31
 Van Reysschoot : III : 137; IV :
 164; V : 32, 229 Waeri K. : I : 84, 95, 99; V : 84
 Van Rysselberghe Ch. : V : 36 Wagener A. : III : 126, 129
 Van Saceghem Fl. : V : 245 Wandt : I : 130
 Van Seymortier H. : I : 146 Wante : II : 115; V : 248
 Van Toers : IV : 51 Willem I : I : 136
 Van Vaernewijck M. : IV : 214 Willems J. Fr. : IV : 205; V : 6,
 Van Werveke A. : I : 160, 184, 59
 210; II : 32; III : 93, Willemyns A. : IV : 89
 101 Zeger I : II : 45
 Van Wittenberghe H. : II : 129 Zetternam : IV : 142
 Van Zevecote J. : IV : 214
 Vaerwijck Val. : V : 34
 Verbaere A. : V : 51
 Verbanck G. : V : 34, 36
 Verbauwen P. : II : 27
 Verbauwen P. : V : 160
 Verbesssem K. : II : 27
 Verboekhoven : III : 202; V : 248
 Vergauwen Fr. : V : 5, 58, 249
 Verhaegen A. : II : 221
 Verhaeghe—De Naeyer : II : 169;
 IV : 210; V : 61
 Verhaeghe C. : V : 16
 Verlinde-Muller : II : 170
 Vermandel : III : 126
 Verniers Jan : III : 97
 Verschaffelt A. : II : 218; V :
 106
 Verspeyen G. : II : 129
 Vervier K. : II : 238